

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 1.Pf.20.451/2022/6/I.

A felperes: felperes, felperes címe

A felperes képviselője: dr. Horváth-Megyeri Cirill ügyvéd, ügyvéd címe

Az alperes: I.r. alperes, I.r. alperes címe, I. rendű,

II.r. alperes, I.r. alperes címe, II. rendű,

III.r. alperes, I.r. alperes címe, III. rendű

Az alperes képviselője: Czeglédy és Társai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe, amely az I., II. és III. rendű alperest képviseli

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 27.P.23.544/2020/35.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja.

Megállapítja, hogy az I. rendű és a III. rendű alperes megsértette a felperes jóhírnevét a következő magatartással: azt a valós tény, hogy a nyomozás során a felperest kihallgatták, személyi halálát a felperes löfölgveréből leadott lövések okozták, a nyomozás személyi öngyilkosságának megállapításával fejeződött be, továbbá az emberölés büntettének büntetethetősége nem évül el, abban a hamis színben tüntették fel, hogy a felperesnek személyi halálában szerepe van, azért büntetőjogi felelősséggel tartozik.

Megállapítja, hogy az I. rendű és a III. rendű alperes megsértette a felperes becsületét annak a véleménynek a megjelenítésével és képi kifejezésével, hogy a felperes a róla államban készült videófelveleten személyi halálával kapcsolatban részvétlenül viselkedett, beszámolójában „egyáltalán nem látszik szomorúnak vagy feldúlnak”, „nem úgy néz ki, mint egy legjobb barát”.

Megállapítja, hogy az I. rendű és a III. rendű alperes megsértette a felperes magántitokhoz való jogát azzal, hogy a államban készült videófelveletet felhasználták és nyilvánosságra hozták a „film címe” című dokumentumfilmben.

Kötelezi az I. rendű és a III. rendű alperest, hogy a dokumentumfilmből távolítsa el 30 napon belül a következő részeket: 1 óra 11 perc 40 másodperctől 1 óra 12 perc 33 másodpercig, 1 óra 13 perc 10 másodperctől 1 óra 13 perc 33 másodpercig és 1 óra 15 perc 57 másodperctől 1 óra 16 perc 10 másodpercig.

Megtiltja az I. és a III. rendű alpereseknek, hogy a dokumentumfilmet a sérelmezett részek eltávolításáig harmadik személyek részére hozzáférhetővé tegye, azt Magyarországon vagy külföldön forgalmazza.

Az I. rendű és a III. rendű alperest a további jogsértéstől eltiltja és kötelezi őket, hogy 15 napon belül magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat a jogsértések miatt. Feljogosítja a felperest a magánlevél saját költségén történő nyilvánosságra hozatalára.

Kötelezi az I. rendű és a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 1.000.000 (egymillió) forintot.

Mellőzi a felperest az alperesek, mint egyetemleges jogosultak javára perköltség fizetésére kötelező rendelkezést. Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a III. rendű alperes, mint egyetemleges jogosult javára 178.500 (százhetvennyolcezer-ötszáz) forint, a II. rendű alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint elsőfokú perköltséget.

A felperes által az állam javára fizetendő illeték összegét 420.000 (négy száz húsz ezer) forintra leszállítja. Kötelezi az I. rendű és a III. rendű alperest, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak – az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon, határidőben és számlára - 60.000 (hatvanezer) forint kereseti illetéket.

Egyebekben az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű és a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget és az államnak – az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon, határidőben és számlára – 96.000 (kilencvenhatezer) forint fellebbezési illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 17.460 (tizenhétezer-négy száz hatvan) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] személy1 a együttes1, majd a együttes2 zenekar tagja, rock gitárosa volt, aki az együttes 1974-es amerikai turnéjáról nem tért vissza Magyarországra. városban telepedett le, ahol baráti kapcsolatba került az Amerikai Egyesült Államokban élő felperessel. A felperes és személy1 személyes kapcsolatuk mellett közös üzletet indítottak be, papíripari vállalkozást működtettek.

[2] személy1 1982. február 16-án máig tisztázatlan körülmények között meghalt. A nyomozás során a felperest többször kihallgatták, hazugságvizsgálóval vizsgálták, mindenekelőtt azért, mert az ő fegyveréből adták le a személy1 halálát okozó lövéseket. A felperes szerepe a nyomozás során tisztázódott, nem indult eljárás ellene; a büntügyi hatóság öngyilkosság megállapításával zárta le az esetet.

[3] 1994-ben személy4 államban a felperessel folytatott beszélgetéséről videófelvételt készített. A felvételen a felperes részletesen beszámolt személy1 haláláról, annak általa vélelmezett okairól; elmondta azt is, hogy a nyomozás során gyanúsított volt.

[4] 2018. február 19-én a Magyar Nemzeti Filmalap Közhasznú Nonprofit Zrt. és a III. rendű alperes között a „film címe” című filmalkotás elkészítésének támogatására szóló szerződés jött létre. Az I. rendű alperes a film rendezője, a II. rendű alperes zeneszerzője és producere; mindketten a III. rendű alperes tulajdonosai.

[5] A film készítése során a felperes jelentős segítséget nyújtott az alpereseknek, egyrészt a személy1re vonatkozó információkkal, másrészt a 2018. szeptemberi városi forgatáson is aktívan közreműködött.

[6] Az 1 óra 25 perces film döntő részben személy1 és anyja magnókazettákon folytatott üzenetváltását mutatja be, majd mintegy 13 percben foglalkozik a zenész halálával. Megszólaltatja a felperest (mint egykori barátot), személy3t (személy1 menyasszonyát),

valamint szakértőket (ügyvédet és magánnyomozót). A filmrészlet további szereplője személy2, az I. rendű alperes anyja, személy1 jogörököse.

[7] A film személy1 halálával foglalkozó részében két alkalommal szerepel a államban felvett videó egy részlete (tévesen 1985. elkészítési időponttal).

[8] A filmrészlet az alábbiakat tartalmazza:

[9] Első jelenet (1 óra 7 perc 46 másodperc – 1 óra 8 perc 24 másodperc) – személy3 és személy2 beszélgetése

[10] személy3: „Sok minden történt akkoriban. Nem csak amikor ő meghalt. Mások is meghaltak, sokakat lelőttek, szóval sok minden történt. Mindenki a magyar maffiának tulajdonította az esetet. Azt kérdezed, hogy magyarázták, hát öngyilkossággként. De én nem hiszem, hogy öngyilkosság volt. Nem ... egyszerűen sehogy sem áll össze. Mert hát miért tette volna?”

[11] Második jelenet (1 óra 8 perc 58 másodperc – 1 óra 10 perc 42 másodperc) – a felperes, személy3 és személy2 beszélgetése személy1 egykori házában, halálának helyszínén

[12] személy3: „Mikor jártál itt utoljára?”

[13] Felperes: „Én itt voltam 36 éve. Melyik az a ház?... Én voltam az első számú tanú, aki szerintem látta utoljára a mi körünkből. Ez egy hétköznapi nap volt, vagy hétfő vagy kedd.”

[14] személy3: „Kedd volt.”

[15] Felperes: „Tudom, egy munkanap volt és akkor már itt álltak a rendőrök. Én nem láttam a személy1t.”

[16] személy3: „Én sem, a rendőrök nem engedtek be. Elvittek a rendőrök, Téged is elvittek, nem?”

[17] Felperes: „Igen, engem is elvittek.”

[18] személy3: „Kihallgatásra vittek. Emlékszem, hogy külön voltunk.”

[19] Harmadik jelenet (1 óra 11 perc 10 másodperc – 1 óra 13 perc 34 másodperc) – személy2 és ügyvéd ügyvéd beszélgetése, melynek során bevágják személy1 halotti bizonyítványát, amin a halál okaként „lőtt mellkasi seb” szerepel

[20] személy2: „Sajnos 1982-ben meggyilkolták a házában.”

[21] Ügyvéd: „Nagyon sajnálom.”

[22] személy2: „33 éves volt. A körülmények tisztázatlanok. Sok pletyka kapott lábra, gyilkosságról is beszéltek.”

[23] Ügyvéd: „Láthatom az iratokat?”

[24] személy2: „Persze. Egy barátja elmondása szerint két lövést kapott,”

[25] Ügyvéd: „Nem hiszem, hogy két lövéssel lett öngyilkos. személy1nek volt fegyvere?”

[26] személy2: „Ez is érdekes: a legjobb barátja fegyvere volt.”

[27] Ügyvéd: „Mi senkiben sem bízunk. Vajon gyanúsították valamikor is ezt a bizonyos legjobb barátot?”

[28] személy2: „Gyanúsított volt. De nem ítélték el.”

[29] Ügyvéd: „Hogy hívják az illetőt?”

[30] személy2: „felperes.”

[31] Bejátszás a államban készült videóból (1 óra 12 perc 34 másodperc – 1 óra 13 perc 9 másodperc), felperes: „79-ben a személy1 és én magam kinyitottuk a mi saját kis vállalatunkat, ami szintén egy üzletkötő iroda, ügynökség volt. Azt hiszem én voltam az utolsó, aki életben látta a személy1t. A lényeg az, hogy én voltam az egyik első számú gyanúsított, ezt később mondta meg nekem az ügyvédem. Az én fegyveremmel történt és megtalálták rajta az ujjlenyomatot.”

[32] A bejátszás alatt az ügyvéd a mellette ülő személy6-ra pillant és képernyőn látható felperesre mutat.

[33] Ügyvéd: „Egyáltalán nem látszik szomorúnak vagy feldúltnak. Nem úgy néz ki, mint egy legjobb barát. Önön látszik a feldúltság, amikor róla beszél.”

[34] személy2: „Ennyi év elteltével lehet még valamit tenni ezzel az esettel?”

[35] Ügyvéd: „Hogyne, a gyilkosság ugyanis nem évül el.”

[36] Negyedik jelenet (1 óra 13 perc 48 másodperc – 1 óra 15 perc 21 másodperc) – a felperes és személy2 beszélgetése a városi Magyar Református Templomban

[37] személy2: „Szomorú itt ülni, ahol a búcsúztatása volt.”

[38] Felperes: „Mindenkinek értetlen volt az egész. Hogy miért, pont így, most. Zéró információ előre, sajnos.”

[39] Mobiltelefonról bejátszás a államban készült videóból (1 óra 14 perc 8 másodperc – 1 óra 14 perc 32 másodperc), felperes: „Én voltam az egyik első számú gyanúsított, ezt később mondta meg nekem az ügyvédem. Az én fegyveremmel történt és megtalálták rajta az ujjlenyomatot. Ilyenek voltak a kérdések: felperes, milyen nap van ma? Kedd. És akkor hirtelen: felperes, maga lőtte le személy1t?”

[40] Felperes: „A személy1 kérte tőlem ezt a fegyvert, körülbelül két héttel, vagy pár héttel ezelőtt a szomorú eset előtt. Kérte, hogy nem tudnék-e szerezni egy önvédelmi fegyvert. Mondom, minek az nekünk, személy1? Erre azt mondta, hogy jó ha van itt egy, én szeretnék egyet. Nem mondta meg mire kell neki. Jó, kért a személy1 egy fegyvert, én szereztem neki.”

[41] személy2: „Nagyon rossz arra gondolni, minek a helyszíne volt ez a templom. Szerintem menjünk.”

[42] A jelenet végén a felperes és személy2 megölelik egymást.

[43] Ötödik jelenet (1 óra 15 perc 22 másodperc – 1 óra 15 perc 26 másodperc)

[44] A felperesről és személy1ről egykori közös munkahelyük közelében készült fotó bevágása.

[45] Hatodik jelenet (1 óra 15 perc 26 másodperc – 1 óra 16 perc 10 másodperc) – személy3 nyilatkozata

[46] személy3: „Három ember meghalt 6 hónap alatt, akkor már nem éreztem biztonságban magamat. Teljesen, nagyon el is mentem a magyaroktól. Baleseteket is csináltak. Nekimentek a másik kocsijának. Volt rendesen csalás, lopás, meg minden, meg volt az is, hogy le lett lőve ember is. Ezek csak magyarok voltak. Én nagyon arra gondoltam, hogy a felperes a biznisz miatt, hogy tudod a személy5 megfenyegette a felperest, és hogy felperesnek a keze benne van, mert ő tudott bemenni meg minden.”

[47] Hetedik jelenet (1 óra 16 perc 15 másodperc – 1 óra 17 perc 39 másodperc) – személy3 és személy2 beszélgetése magánnyomozó magánnyomozóval

[48] Magánnyomozó: „személy1 hány éves volt, amikor meghalt?”

[49] személy3: „Harminchárom.”

[50] Magánnyomozó: „Milyen volt a hangulata akkoriban? Szomorú volt vagy zaklatott?”

[51] személy3: „Nem, minden rendben volt, azon túl, hogy akkoriban indította be az üzletét egy társával, nem volt semmi különös rajta, legalábbis amennyire én láttam.”

[52] Magánnyomozó: „személy1 1982. február 16-án halt meg. Két golyót kapott a fejébe.”

[53] személy3: „Igen.”

[54] Magánnyomozó: „Két lövés a fejbe ... ezért kell fenntartásokkal kezelni a dolgot, mert ha valaki egyszer fejbe lövi magát, hogy süti el újra a fegyvert? A halottkém jelentése a rendőrségi eljáráshoz igazodik, a véleményükhöz, a nyomozási eredményekhez és azok kidolgozásához. Úgyhogy talán ez volna a legmegfelelőbb forrás, ahol információhoz juthatnak.”

[55] Nyolcadik jelenet (1 óra 21 perc 7 másodperc – 1 óra 21 perc 14 másodperc), a filmrészlet záróképe

[56] Felirat: „személy1 menyasszonya, személy3 és jogörököse, személy2 továbbra is kutatják az igazságot.”

[57] A felperes 2020. június 26-án, egy szolnoki filmvetítés során látta az alkotást. Mivel a képmás- és hangfelvételhez fűződő jogának sérelme miatti kérelmét az alperesek nem teljesítették, peres eljárást kezdeményezett. A Fővárosi Törvényszék 18.P.22.271/2020/23. számú, a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.398/2021/7/II. számú ítéletével helybenhagyott ítéletében, amelyet a Kúria Pfv.IV.21.138/2021/7. számú ítéletével hatályában fenntartott, megállapította, hogy a III. rendű alperes megsértette a felperes képmáshoz és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a dokumentumfilmben a felperes hozzájárulása nélkül felhasználta a felperest ábrázoló, 1994-ben államban személy4 által készített kép- és hangfelvételt. Kötelezte a III. rendű alperest a jogsértő felvétel filmből való eltávolítására, valamint megtiltotta, hogy ennek megtörténteig a dokumentumfilmet harmadik személyek részére hozzáférhetővé tegye és azt belföldön vagy külföldön forgalmazza, illetve a állambeli felvételt bármilyen módon felhasználja. A III. rendű alperest magánlevélben történő bocsánatkérésre is kötelezte, és feljogosította a felperest annak nyilvánosságra hozatalára.

[58] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek megsértették elsődlegesen jóhírnévhez, másodlagosan becsülethez, harmadlagosan emberi méltósághoz fűződő, valamint a magántitokhoz való személyiségi jogát az I. rendű alperes rendezésében, a II. rendű alperes produceri és zeneszerzői munkájával, a III. rendű alperes produkciójában elkészült dokumentumfilm hét jelenetének tartalmával, az alábbiak szerint:

[59] Első jogsértés: azt a valós tény, miszerint a felperest a személy1 halálát érintő nyomozás során tanúként hallgatták ki, abban a hamis színben tüntették fel, hogy a felperest gyanúsítottként hallgatták ki a nyomozás során, akinek a felelősségre vonása, elítélése a mai napig elmaradt.

[60] Második jogsértés: azt a valós tény, miszerint a nyomozás lezáratlan aktaként azzal zárult, hogy személy1 öngyilkos lett, abban a hamis színben tüntették fel, hogy a felperes az egyetlen személy, aki büntetőjogilag felelőssé tehető személy1 halála miatt, azonban erre csak azért nem került sor, mert a nyomozást öngyilkosságnak kezelve zárták le.

[61] Harmadik jogsértés: azt a valós tény, hogy a felperes jó barátja volt személy1nek, abban a hamis színben tüntették fel, hogy a felperes személy1 halála után úgy viselkedett egy 1995-ben, a felperest ábrázoló, magáncélokra államban készült videófelvételen, ahogyan az egy legjobb baráttól nem elvárható. A felperes személy1 halála miatt felelősséggel tartozik, emiatt megbánást kellene tanúsítania.

[62] Negyedik jogsértés: azt a valós tény, miszerint a személy1 nyomozás eredményeképpen azt állapították meg, hogy személy1 halálát a felperes lőfegyveréből leadott két lövés okozta, abban a hamis színben tüntették fel, hogy személy1 halálában a felperesnek szerepe van, büntetőjogi felelősséggel tartozik emiatt. A felperes felelősségre vonása pedig még megtörténhet, mivel gyilkosság esetében nincsen a felelősségre vonásnak elévülése.

[63] Ötödik jogsértés: azt a valós tény, miszerint személy1 halálát két mellkast ért lövés előzte meg, abban a hamis színben tüntették fel, hogy személy1 halálát két fejlövés előzte meg, amely öngyilkosság esetében kizárt, ezzel azt a hamis látszatot keltve, hogy az öngyilkosság kizárt személy1 esetében. személy1t meggyilkolták, aminek részese, érintettje a felperes.

[64] Hatodik jogsértés: azt a valós tény, miszerint személy1 halálának körülményeit részletes nyomozás követte, amelynek során számos verzió került felvetésre a halálhoz vezető folyamatként, abban a hamis színben tüntették fel, hogy szándékosan elhallgatták a személy1ről szóló „film címe” címet viselő dokumentumfilmben a halálhoz vezető feltárt verziók korábbi feltételezett történetét és kizárólag a felperes felelősségével járó hamis verziót ábrázolták a dokumentumfilmben. Ezzel a felperest tették meg a filmet megtekintők előtt az egyetlen felelőssé személy1 halálában.

[65] Hetedik jogsértés: azt a valós tény, miszerint a személy1ről szóló „film címe” címet viselő dokumentumfilmben szerepelnek olyan képsorok, amelyek a városi Magyar Református Templomban készültek, olyan hamis színben tüntették fel, hogy a film vágásával, a bemutatott dokumentumfilmben alkalmazott képszerkesztési, vágási utómunka eredményeképpen a filmben a felperes részére a városi Magyar Református Templomban mobiltelefonon bemutatásra került volna a róla magáncélra 1995-ben készített, a felperest ábrázoló államban készült videófelvétel, amely meg nem történt eseményen őt szembesítették az általa elmondottakkal, amelyben a felperes bevallja, hogy személy1 halálát követő nyomozás során őt gyanúsítottként hallgatták ki.

[66] A felperes keresete szerint a magántitokhoz való joga azzal sérült, hogy a dokumentumfilmben engedélye nélkül megszerezték, felhasználták és nyilvánosságra hozták az őt ábrázoló, államban magáncélra készült videófelvételt.

[67] Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket a jogsértés abbahagyására; a sérelmes helyzet megszüntetéséig tiltsa meg az alpereseknek, hogy a dokumentumfilmet jogsértő formájában Magyarországon és külföldön forgalmazzák és bármilyen módon harmadik személy részére hozzáférhetővé tegyék.

[68] Kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alpereseket a további jogsértéstől, és kötelezze őket a sérelmes helyzet megszüntetésére; a dokumentumfilmet fosszák meg jogsértő jellegétől a második, harmadik, negyedik, ötödik, hatodik, hetedik jelenet eltávolításával.

[69] További szankcióként elégtétel adására tartott igényt, ennek módjaként határozta meg az ítélet jogsértést megállapító rendelkezésének a napilap1 és a napilap2 című országos napilapokban, azok internetes megjelenéseiben, valamint a személy1 rajongói klub Facebook-oldalán történő közzétételét és az alperesek sajnálkozásának kifejezését.

[70] Kérte továbbá az alperesek kötelezését a jogsértéssel elért vagyoni előny (a film forgalmazásával elért bevétel) átengedésére 50.000 forint összegben, továbbá 8.000.000 forint megfizetésére sérelemdíj címén. Az alperesekkel szemben perköltséget is igényelt.

[71] Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1)-(2) bekezdésére, a 2:43. § d) pontjára, a 2:45. § (1)-(2) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés a), b), c), d), e) pontjára, a 2:52. § (1)-(4) bekezdésére és a 6:29. § (1), (2) bekezdésére alapította.

[72] Érvelése szerint a film kifogásolt jelenetei alkalmasak arra, hogy olyan képet alakítsanak ki róla, mint aki személyl halálában érintett, azt közvetve vagy közvetlenül maga okozta; felelősségre vonása nem történt meg, de azt elkerülni nem tudja. Az alperesek felelőssége fennáll, mert a filmben nem szerepeltették az általuk forrásként használt megjelenéseket; a szerkesztés, vágás, a rendezői koncepció alapján, az aláfestő zene felhasználásával egy előre eltervezett képet akartak kialakítani a nézőkben a felperesről. személyl halálával kapcsolatban nem mutatták be a valóságban felvetett és vizsgált körülményeket, csak a felperes vétkességéhez vezető elemzést, olyan módon, mintha a néző az egyedüli igazságot látná.

[73] Részletesen nyilatkozott a felperes a filmkészítés során nyújtott segítségéről, sérelmezve, hogy az általa elmondottak csekély része szerepel a kész műben. Előadta, hogy a államban magáncélra készült felvétel egy részét szöveggörnyezetéből kiragadva, az ő engedélye nélkül használták fel az alperesek; azt nem játszották le számára a városi templomban.

[74] A nyolcadik jelenet „... továbbra is kutatják az igazságot” fordulata szintén a felperes bűnösségére utal. Az alperesek olyan ügyvédet és magánnyomozót nyilatkoztattak a filmben, aki az ügyet nem ismeri; szerepeltetésükkel azt a hamis látszatot keltették, hogy a jogban nyilvánvalóan jártas személyek a felperes felelősségét felvető módon értékelik a történeteket.

[75] A felperes előadta, hogy a dokumentumfilm miatt társadalmi megítélése romlott; az kihatott családi és üzleti életére is. Folyamatos feszültség támadt a magánéletében, a média pedig összekapcsolta a nevét személyl halálának okozójával, olyan személyként feltüntetve őt, mint aki a filmet be akarja tiltatni.

[76] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben való marasztalására irányult. Védekezésük szerint a felperes nem tette vitássá, hogy a filmben kizárólag a valóságnak megfelelő közlések szerepelnek. A felperes azt sem állította, hogy bármely jelentős tény elhallgattak volna; ezért a valóság hamis színben való feltüntetése kizárt. Értelmezésük szerint a felperes azt kifogásolja, hogy a személyl halálára vonatkozó feltételezéseivel, véleményével a film nem foglalkozik kellő terjedelemben. A szerzői, szerkesztői szabadság körébe tartozónak értékelték annak eldöntését, hogy az alkotásban mely vélemények jelennek meg.

[77] Az első és második jogsértés tekintetében a felperes nyilatkozatát emelték ki, aki maga állította, hogy gyanúsított volt a személyl halálával kapcsolatos ügyben. Közléséhez az alkotók kommentárt nem fűztek, kijelentését nem torzították; a film nem állította, hogy a felperest felelősségre kellett volna vonni, illetve, hogy ő az egyetlen személy, aki személyl haláláért felelőssé tehető.

[78] A harmadik jogsértő magatartás sem valósult meg, mert nem jelenítették meg a felperest a személyl haláláért felelősséggel tartozó személyként, akinek ezért megbánást kellene tanúsítania.

[79] A jogsértőnek állított negyedik esetben csak az szerepelt a filmben, hogy egy lövés dördült el; a felperes maga állította, hogy az ő fegyveréből származó két lövés okozta személyl halálát. Ezt az alkotás kommentár nélkül, a valóságnak megfelelően közli.

[80] Az ötödik jogsértésnél a keresetösségi jog hiányára hivatkoztak, míg a hatodikként nevesített magatartást értelmezhetetlennek találták. Érvelésük szerint a szerkesztői szabadság része, hogy a film miként mutatja be a történeteket; az alkotókat a valóságnak megfelelő közlés kötelezettsége terheli. Nem kérhető számon az alpereseken az, hogy milyen feltételezések merültek fel személyl tisztázatlan körülmények között bekövetkezett halálával összefüggésben.

[81] A hetedik jogsértés megvalósulását is vitatták; a film templomi felvételén egyértelműen látható, hogy bemutatták a állambeli videó filmbe bevágott részét a felperesnek, amihez ő kommentárt is fűzött.

[82] Az alperesek védekezése szerint a kifogásolt közlések, filmrészletek véleménynek, értéktételnek minősülnek, személyiségi jogi igényt nem alapoznak meg. A becsület, illetve az emberi méltóság sérelmére vonatkozó kérelem nem kellően határozott, mert nem tartalmazza, hogy a felperes mely állításokat értékeli sértőnek. Álláspontjuk szerint a keresetben megjelölt kijelentések sértőként értelmezése kizárt.

[83] A magántitokhoz fűződő jog sérelmére alapított igényt azért vitatták, mert a filmben a felperes hozzájárulásával bemutatott felvétel kifejezetten a nyilvánosság számára készült, annak tartalmát korábban már közzétették.

[84] A jogsértés objektív és szubjektív jogkövetkezményeinek alkalmazása iránti kérelem elutasítását annak határozatlanságára, végrehajthatatlanságára, valamint a sérelemdíj eltúlzott mértékére hivatkozással indítványozták.

[85] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy egyetemlegesen fizessen meg az alpereseknek 381.000 forint perköltséget és az államnak 480.000 forint illetéket.

[86] A jogvita elbírálása során a Ptk. 2:43. § d) pontját, továbbá a 2:45. § (1) bekezdését alkalmazta, figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának PK 14. számú állásfoglalásában meghatározott szempontrendszerre. A tényállítás és véleménynyilvánítás elhatárolását a bizonyíthatósági teszt alapján végezte el. A bírói gyakorlatot idézve (BH1983. 152., BH1989. 480., BH2007. 151.) abból indult ki, hogy a valóság hamis színben feltüntetésére vonatkozó igény megalapozottságának alapfeltétele azon való tények megjelölése és bizonyítása, melyek elhallgatása következtében hiányos, a valóság elferdítésére alkalmas a közölt, önmagában valóságnak megfelelő tényállítás. Mivel a hamis színben feltüntetést nem eredményezheti a való tényekre vonatkozó vélemények közlésének elmaradása (BDT2014. 3192.), ezért az elsőfokú bíróság abban foglalt állást, hogy az alpereseknek a felperes által is valósnak beismert tényállításaival összefüggésben hivatkozott körülmények olyan való tényeknek minősülnek-e, melyek elhallgatása következtében a kifogásolt közlés tartalmilag hiányos, a valóság hamis színben feltüntetésére alkalmas, a felperes jóhírnevét érintő állítás. Amennyiben pedig ez fennáll, úgy megvalósult-e a valóság hamis színben feltüntetése és a magatartás sértő jellege megállapítható-e.

[87] A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdését és 237. §-át idézve hangsúlyozta, hogy az ügyben az anyagi pervezetés szükségtelen volt, mert az alperesek is hivatkoztak a kereseti kérelem ellentmondásaira.

[88] Az első jogsértés vizsgálata során a film második, harmadik, negyedik jelenetét értékelte. Megítélése szerint a valóság hamis színben feltüntetéséről akkor lehetne szó, ha a felperes olyan való tény elhallgatására hivatkozott volna, melynek következtében az a valós állítás, hogy tanúként hallgatták ki a személyl halála miatt indított eljárásban, a valóság hamis színben feltüntetésének minősülne. Ilyen tényre azonban a felperes nem hivatkozott, így a kifogásolt közlés tartalmilag hiányos, a valóság hamis színben feltüntetéseként való értelmezése kizárt. Az elsőfokú bíróság következtetése szerint a felperes ténylegesen azt sérelmezte, hogy a film azt a valótlán tényállítást tartalmazza, hogy őt gyanúsítottként hallgatták ki.

[89] Bár a felperes valótlán tényállításra hivatkozással nem terjesztett elő kereseti kérelmet, a petitum ilyen tartalommal értelmezése esetén sem lenne alapos az elsőfokú bíróság megítélése szerint. A állambeli videóban ugyanis a felperes maga nyilatkozott úgy,

hogyan gyanúsított volt; a filmben ez kizárólag tőle hangzik el. Ez a nyilatkozata a hetilap 2019. január 24-i számában is megjelent.

[90] A bírói gyakorlat alapján (PJD2020.14.) értékelte a „gyanúsított” szó jelentését. Indokai szerint nem volt jelentősége annak, hogy a filmben a felperest a köznyelvi értelmezés alapján nevezték gyanúsítottnak, ami nem felel meg a gyanúsított büntetőjogi fogalmának, a nyomozó hatóság által eljárás alá vont személy fogalom jelentéstartalmának. Ezért az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy a felperes szubjektív megítélésének minősülő véleménye az, hogy a film a valóságot – miszerint tanú volt az ügyben – elferdítve abban a hamis színben tüntette fel személyét, mintha gyanúsított lett volna.

[91] A második jogsértő cselekmény értékelése során kifejtette, hogy a valóság hamis színben történő feltüntetéséről akkor lehetett volna szó, ha a felperes olyan való tény elhallgatására hivatkozott volna, melynek következtében az a való állítás, hogy személyl halálának ügyét öngyilkossággként zárták le, a valóság elferdítésének minősülne. A felperes azonban elhallgatott tényre nem hivatkozott; ténylegesen azt kifogásolta, hogy a film valótlan állítása szerint ő a személyl haláláért büntetőjogilag felelőssé tehető egyetlen személy, akinek felelősségre vonása az ügy öngyilkossággként való lezárása miatt maradt el.

[92] Bár a felperes valótlan tényállításra hivatkozással nem terjesztett elő kereseti kérelmet, az igény ilyen tartalommal értelmezve sem lenne alapos az elsőfokú bíróság megítélése szerint, mert a filmnek nincs a felperes állítása szerinti tényállításnak minősülő tartalma. Az alkotás második és hetedik jelenetében azt a véleményként megfogalmazott feltételezést tartalmazza, hogy személyl halála a magyar maffiának tulajdonítható. A vélemény ténybeli megalapozottságához elégségesek a felperes által sem vitatott tények (először gyanúsítottként kezelték, a személyl életét kioltó lövéseket az ő fegyveréből adták le), tehát ez a megjelenítés sem hordoz jogsértő tartalmat.

[93] A harmadik jogsértés tekintetében a film harmadik jelenetét vizsgálta az elsőfokú bíróság; véleménynek tekintve azt, hogy a felperes jó barátja volt személylnek. Ugyancsak véleményként értékelte a államban készült videófelvétel megtekintésével kapcsolatban a felperes magatartását minősítő ügyvédi kijelentést és a filmben a felperesre mutató kézmozdulatot. Mivel a vélemény, az egyéni értékelés hamis színben való feltüntetése fogamilag kizárt, ezért a jóhírnév sérelmére hivatkozással előterjesztett keresetet e körben sem találta alaposnak.

[94] A negyedik jogsértő magatartás vizsgálatánál is annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes nem adott elő a valóság hamis színben történő feltüntetésének megállapítására alkalmas tény. A felperesnek olyan való tény elhallgatására kellett volna hivatkoznia, amelynek következtében az a való állítás, hogy az ő fegyveréből származtak a személyl halálát okozó lövések, hamis értelmezést nyert volna. Az az állítás, mely szerint a filmrészlet úgy állítja be a felperes személyét, hogy személyl halálában szerepe van, azért büntetőjogi felelősséggel tartozik, egyéni megítélésen alapuló vélemény, amire jóhírnévsértés miatti igény nem alapítható.

[95] Az ötödik jogsértő cselekménynél az elsőfokú bíróság a film harmadik jelenetét vizsgálta.

[96] Megítélése szerint nincs jelentősége annak, hogy az alperesek részéről elhangzott-e a két fejlövésre, két mellkaslövésre és azoknak az öngyilkosságot kizáró jellegére vonatkozóan állítás, mert a felperes keresetét a való tény hamis színben feltüntetése címén terjesztette elő. Az alkotás két egymással ellentétben álló tényállítást tartalmaz: a harmadik jelenet szerint két lött mellkasi seb okozta a halált, a hetedik jelenetben a magánnyomozó szerint két fejlövés volt a halál oka. A halál okaként megjelölt körülmény nem felel meg a valóság hamis színben történő feltüntetése követelményének, mert az nem

közölni elmulasztott való tény. A fejlövésekre vonatkozó kijelentés valótlan tényállítás, amire a valóság hamis színben feltüntetése iránti igény nem alapítható. Mindemellett az igényérvényesítés szempontjából sincs jelentősége annak, hogy két mellkasi vagy két fejlövés okozta-e személyl halálát: a harmadik jelenetben a mellkasi lövéssel, a hetedik jelenetben a fejlövessel összefüggésben állították a szereplők, hogy a két lövés ténye kizárta teszi az öngyilkosságot.

[97] A hatodik jogsértő magatartás esetében annak tulajdonított jelentőséget az elsőfokú bíróság, hogy a filmben csupán a személyl halálát követő nyomozás ténye szerepel, a részletekről, a felmerült verziókról az alkotás nem szól. Mivel nincs kifogásolható, tartalmilag hiányos közlés, megalapozatlannak találta a keresetet. Hangsúlyozta, hogy a filmmel szemben támasztható jogi követelmény csak az, hogy tényállításai megfeleljenek a valóságnak és teljesek legyenek; az alkotás ne hallgasson el olyan tény, amelynek következtében a valóság hamis színben tűnik fel. A haláleset körüli feltételezések, vélemények megjelenítése a szerkesztői szabadság körébe tartozik.

[98] A hetedik jogsértő cselekmény vizsgálata során kiemelte, hogy a felperes ebben az esetben sem jelölte meg, mely valós tényállítás elmaradása tüntetné fel hamis színben a sérelmezett állítást. A felperes hivatkozása szerint az alperesek filmszerkesztési technikák alkalmazásával valótlanul állították, hogy a állambeli felvételt a templomi jelenet során bemutatták neki. Mivel ez bizonyítható tényállítás, melynek valótlanlására a felperes nem hivatkozott, ezért az elsőfokú bíróság nem találta a per érdeméhez tartozónak. Értékelése szerint az alkotás sérelmezett közlései tartalmilag nem hiányosak, a valóságot nem tüntetik fel hamis színben, ezért nem jogellenesek. A kifogásolt tartalmak legfeljebb egyéni megítélésre sarkalló sugallatként értelmezhetők, ami egyeseket a felperes érintettségére, másokat annak hiányára vonatkozó vélemény kialakítására ösztönzött.

[99] A teljes keresettel kapcsolatban hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a felperes több filmrészletre csak általánosságban hivatkozott anélkül, hogy annak tartalmát bármely elemében kifogásolta volna. Az ötödik és nyolcadik jelenetben bemutatott fénykép, illetve felirat esetében a jóhírnévsértés elviekben is kizárt. Nem tárgya a pernek a film szerkesztésével és készítésével kapcsolatos esztétikai és műfaji kérdések értékelése, továbbá az sem, hogy az alkotás valóságos vagy áldokumentumfilmnek minősül-e. Nem vizsgálhatóak a perben etikai kérdések és az alperesek eljárásának erkölcsisége. Az elsőfokú bíróság a kifogásolt tartalmakat az „átlagolvasó” (az átlagosan tájékozott néző) szempontjából értékelve arra következtetett, hogy a sérelmes filmrészletekre jóhírnévsértési, személyiségi jogi igény nem alapozható.

[100] A becsületsértésre vonatkozó igényt a Ptk. 2:43. § d) pontja és a 2:45. § (1) bekezdése alapján bírálta el. Abból indult ki, hogy becsület megsértését tipikusan az önmagában jogsérelem kiváltására nem alkalmas véleményközlés társadalmi konvencióknak nem megfelelő, durva hangnemű kifejezése jelenti. Mivel a felperes elsődlegesen a filmrészletek valóságot hamis színben feltüntető jellegét sérelmezte, de az alkotás nem hordozza a keresetben megjelölt jelentéstartalmat, ezért az elsőfokú bíróság kizártnak találta a kifejezés mód jogellenességére alapított, a felperes becsületének megsértését jelentő jogsértés megtörténtét.

[101] Az emberi méltóság sérelmét állító igényt a Ptk. 2:42. § (1)-(2) bekezdése alapján bírálta el. Ítéletének indokai szerint az emberi méltóság megsértése csak akkor állapítható meg, amikor a jogsértő részéről az emberi léthez, az emberi élethez méltatlan magatartás valósul meg (BDT2020. 4152.). Jelen esetben a film közlései nem hordozták az annak tulajdonított tartalmat, ezért az alperesek emberi mivoltában sem gyalázták, alázták meg a felperest.

[102] A magántitokhoz való jog sérelmével kapcsolatos igény vizsgálata során a Ptk. 2:46. §-át alkalmazta. A magántitok fogalmát a jogszabály tartalma és jogirodalmi értelmezése alapján azonosította. Abból indult ki, hogy magántitok nem a nyilvánosság számára készült olyan információ lehet, amelynek titokban tartásához, nyilvánosság elől elzárásához a titok gazdájának érdeke fűződik. Jelen esetben a jogsérelem azért nem valósult meg, mert a állambeli videó egyértelműen tartalmazza, hogy az a nyilvánosságnak készült felvétel. Másrészt a felperes „magántitka” már korábban nyilvánosságra került saját nyilatkozata révén a hetilap 2019. január 24-i cikkében, melynek címe „Hogyan halt meg személy1?”. Mindemellett a felperes állította, de nem igazolta azt, hogy az I. rendű alperes jogosulatlanul szerezte meg a állambeli videófelvételt. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság valónak fogadta el azt az állítást, hogy az I. rendű alperes a felvételt az azt készítő személy4től kapta meg, mivel annak ténye és lényegi tartalma korábban is ismert volt.

[103] Nem tulajdonított jelentőséget a felek között korábban a Fővárosi Törvényszéken folyamatban volt perben hozott 18.P.22.271/2020/23. számú ítéletnek. A képmás védelméhez való jog megsértése miatt indított perben ugyanis a képmás nyilvánosságra hozatalához való hozzájárulás hiánya jelenti a jogsértést, míg a magántitok megsértésére alapított igény alapja a magántitok jogosulatlan megszerzése és nyilvánosságra hozatala.

[104] Az elsőfokú bíróság a intézet megkeresésére és tanú4 tanúként meghallgatására vonatkozó indítvány teljesítését azért mellőzte, mert a film tartalma nem volt vitatott.

[105] A perköltség viseléséről Pp. 83. §-a és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 3. § (1) és (6) bekezdése alapján rendelkezett, figyelembe véve az eljárás viszonylag rövid időtartamát és az ennek következtében szükséges ügyvédi munkát. A felmerült illeték viseléséről a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése és a 15. § (3) bekezdése szerint határozott.

[106] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett. Jogorvoslati kérelme az elsőfokú ítélet részben megváltoztatására irányult: sérelemdíj követelését 1.000.000 forintra leszállította, egyebekben a kereseti kérelmének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Kérte az alperesek kötelezését a másodfokú perköltség megfizetésére. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét a Pp. 369. § (1) bekezdésére, a (3) bekezdés *a), c), d)* pontjára hivatkozással határozta meg. Érvelése szerint az elsőfokú ítélet sérti a Pp. 263. §-át, a 279. §-át, a 346. § (4)-(5) bekezdését, a Ptk. 2:42. § (1) bekezdését, a 2:43. § *d)* pontját, a 2:45. § (1)-(2) bekezdését és a 2:46. §-át.

[107] Kifogásolta a bizonyítékok értékelését, hangsúlyozva, hogy a szerepe tisztázódott a személy1 halála miatt folyt nyomozás során; nem indult ellene eljárás.

[108] Az első sérelmes cselekmény tekintetében a valóság hamis színben feltüntetésére vonatkozó bírósági gyakorlatot ismertette (BH1983. 152., BH1989. 480., BH2007. 151.). A valóság hamis színben történő feltüntetésére irányuló igény, mely szerint a felperes gyanúsított volt, de nem ítélték el, nyilvánvalóan valótlan tényállításon alapul. Az alperesek filmje folyamatosan ezt a gyanúsítottti képet ábrázolja és jeleníti meg a harmadik, illetve a hatodik jelenet esetében is. A bírósági gyakorlat alapján (BDT2014. 3192. számú eseti döntés, Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.516/2014/3. számú döntése) sugallat helyreigazítás tárgya nem lehet; jelen esetben azonban a kérelem nem sugalmazásra vonatkozik, hanem a való tény hamis színben feltüntetésén alapul.

[109] A államban készült felvétel nem szerepelhetett volna a filmben. Alapvető ténybeli tévedés, hogy a kifogásolt rész a felperes szubjektív megítélése alapján jogsértő. Hivatkozott a kereset mellékleteként csatolt kommentekre, a perben meghallgatott tanúk

vallomására, a sajtómegjelenésekre, amelyek igazolják, hogy az alperesek alkotása miatt a felperesről másokban kedvezőtlen kép alakult ki.

[110] Mindemellett az alperesek közlése a valóság hamis színben feltüntetésére abban az esetben is alkalmas, ha a állambeli felvétel felhasználása jogszerű lett volna. A állambeli felvétel önmagában megfelel a valóságnak, de a valóság teljes kibontásához további való tények közlése is szükséges, aminek elmaradása tartalmilag fogyatékos, a valóságot elferdítő közlést eredményez. A film a állambeli felvételtől is csak az alperesek narratívájának megfelelő részeket tartalmazza, másrészt a filmben a felperest a köznyelvi értelmezés szerint nevezték gyanúsítottnak, ami kétségtelenül nem felel meg a gyanúsított büntetőjogi fogalmának, ahogy azt az elsőfokú ítélet is tartalmazza.

[111] A második cselekmény esetében a mű harmadik és hatodik jelenetére hivatkozva sérelmezte azt az elsőfokú ítéletbeli megállapítást, hogy a filmnek nincs a keresetben foglaltak szerinti tényállításnak minősülő tartalma. Bár valós tény, de a személy1 halála miatt indult eljárás öngyilkossággként lezárása még tekinthető véleménynek; tényközlés viszont, hogy az öngyilkossággként kezelt ügyben nem volt a felperes gyanúsított. Valós tény, hogy az ügyet öngyilkossággként zárták le, illetve, hogy a felperest nem ítélték el. Hamis színben feltüntetett azonban, hogy erre a gyanúsítás és az öngyilkosságnak kezelt ügy megítélése ellenére nem került sor.

[112] A fellebbező érvelése szerint az alperesek közlése tartalmilag hiányos volt; a valóság elferdítésének minősül, ha személy1 halálának öngyilkossággként való lezárását azzal kapcsolják össze az alkotók, hogy arra annak ellenére került sor, hogy a felperes gyanúsított volt, vele szemben bármikor hozható ítélet, mert a gyilkosság nem évül el. Az pedig, hogy ő az egyetlen személy, aki ebben a gyilkosságban érintett, személy3 hatodik jelenetben szereplő nyilatkozatából derül ki. A film is cáfolja azt az ítéletben foglalt következtetést, hogy maga a felperes a gyanúsítottként kezelt minőségéről tudott volna a rendőrségi meghallgatása alkalmával. A felperes személy3mal egyező minőségre utalva tanúként meghallgatásáról nyilatkozik.

[113] A harmadik jogsértésnél kifogásolta a „barát”, „legjobb barát” fordulat véleményként minősítését; ez a körülmény tényszerűen hangzott el a film harmadik jelenetében. A tényt kívülálló harmadik személy, személy2 állította; a barátságot a perben meghallgatott tanúk is megerősítették. Mindemellett a állambeli felvételt az alperesek nem is birtokolhatnák és jogerős bírósági döntés értelmében azt be sem mutathatták volna. A más ügyben is megállapított jogsértés miatt sérült a felperes személyiségi joga, a jóhírnév megsértése ez okból is megállapítható.

[114] A felperes állítása szerint a negyedik jogsértés esetében is megtette a jogvita elbírálásához szükséges tényállítást. A film harmadik jelenetét ismertetve előadta, hogy a valóság hamis színben történő feltüntetésének megállapítására alkalmas tény, hogy a legjobb barát fegyveréből leadott két lövés ellenére a felperes nem volt gyanúsított. Hamisan bemutatott, hogy ennek ellenére sem ítélték el, de ennyi időt követően is lehet még tenni ez ellen, mert a gyilkosság nem évül el. Az ügyvéd azzal is nyomatékot adott szavainak, hogy a állambeli felvétel megtekintésekor teátrálisan a lejátszó notebookra és – gyanúsítottként jelezve őt – a felperesre mutatott, aki a saját fegyveréről, a rajta lévő ujjlenyomatokról beszélt.

[115] Az ötödik jogsértés esetében azt emelte ki, hogy a film kifogásolt részletei a felperes gyilkosságban érintettségének látszatát keltve a jóhírnév sérelmét már igazolták. Az alperesek ennek az érintettségnek a talaján, a felperes felelősségét erősítve, elhallgatva azt, hogy erre személy1 életbiztosítása kifizetésének elmaradása miatt is sor kerülhetett, bontották ki, hogy az öngyilkosság a két fejlövés okán is kizárt.

[116] A fellebbező a hatodik jogsértés esetében azt kifogásolta, hogy az alperesek filmjének személy¹ halálával kapcsolatos része, a sérelmezett tartalmak kizárólag a felperes, mint gyanúsított, lehetséges elkövető személyét mutatják be. Bár a szerkesztői szabadság, a rendezői koncepció meghatározása vitathatatlanul a készítők feladata, személyiségi jogsértés esetében a jogvédelem érvényesíthető. A jogsértő tartalom bizonyítékként jelölte meg, hogy a kizárólag a felperes felelősségének körében tett közlések követően a film úgy zárul, hogy személy¹ menyasszonya személy³ és jogörökösei továbbra is kutatják az igazságot. Ezzel a fordulattal az alkotók ismerték be azt, hogy eddig nem mutatták be az igazságot, azt kutatni kell; kijelentésük a tartalmilag hiányos közlés fogalmkörébe esik. A dokumentumfilm jelentős része a perben nem lényeges anya-fiú kapcsolatot mutatja be; a fennmaradó terjedelem azonban bárki számára elegendő ahhoz, hogy a felperest a film alapján gyilkosnak bélyegezze.

[117] A hetedik sérelmes fordulat esetében is a gyanúsítotti kihallgatásra vonatkozó, elsőfokú eljárásban tett előadását tartotta fenn. A jogsértő módon felhasznált állambeli felvétel szövegének nyelvi értelmezése alapján sem tekinthető gyanúsítottnak. A városi Magyar Református Templomban csapdahelyzetbe került; a jelenet során a kép- és hangfelvételhez való jogának sérelme is megvalósult. A kereseti állítás nem a felperes egyéni megítélése, véleménye, szemben az elsőfokú bíróság indokaival. A filmrészletben a rendező anyja, személy² a felperessel összelelkezik, ezzel fejezi ki, hogy ő személy szerint megbocsát neki.

[118] A fellebbező kifogásolta a másodlagos, a becsület megsértésére alapított igény elutasítását is. Az elsőfokú ítéletben írtakkal ellentétben a felperes bizonyította, hogy az alperesek a keresetben megjelölt hét módon megsértették a becsülethez fűződő személyiségi jogát. Az általuk közölt értékítélet okszerűtlen, nem felel meg az elemi logika szabályainak, burkoltan és nyíltan is valótlán tényállítást fejez ki, hírsztel, továbbá kifejezősmódjában is indokolatlanul bántó. Már önmagában az a tartalmi vonás, hogy bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban gyanúsítottként tüntették fel, megalapozza a másodlagos kereseti kérelmet. A felperes társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezősmódjában indokolatlanul bántó közlések hangzottak el; az alperesek tudatos, átgondolt, megszerkesztett cselekménye sértő jellegű. A társadalmi konvencióknak nem felel meg, hogy szakértőként megjelenített emberek kommentárjával mutatják be.

[119] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság tévesen utasította el a harmadlagos kereseti kérelmet azzal az indokkal, hogy az emberi méltóság megsértésére eredményesen nem lehet keresetet alapítani. A gyakorlat értelmében minden személyiségi jog az emberi méltósághoz való jogból, mint anyajogból vezethető le. Az emberi méltóság megsértése csak akkor állapítható meg, amikor a jogsértő részéről az emberi léthez, az emberi élethez méltatlan magatartás valósul meg; a gyilkossággal gyanúsítás pedig éppen ebbe a körbe illeszkedik.

[120] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a bizonyítási eljárás adatait, a tanúk nyilatkozatát, a hátrányos társadalmi megítélés kialakulását. Keresetében a jogsértés igazolt nagyságához kapcsolódóan határozta meg a sérelemdíj összegét; annak mértékét a perracionalitástól vezérelve mérsékelte fellebbezési kérelemben.

[121] A magántitok megsértésének megállapításával kapcsolatos igénye tekintetében a képmásperben hozott, az alpereseket marasztaló ítéletre hivatkozott. A bíróságok azt állapították meg, hogy a személy⁴ által készített felvételnek a dokumentumfilmben való felhasználása sérti a felperes képmáshoz és hangfelvételhez való jogát. A jelen perben irreleváns, hogy a felvétel felhasználására kaptak-e engedélyt az alperesek személy⁴től, hiszen a felperestől is felhatalmazással kellett volna rendelkezniük. személy⁴től származó felhatalmazást az alperesek nem bizonyítottak, míg a felperes tekintetében jogerős ítélet állapította meg a jogsértést. Újságcikkre hivatkozás sem teremthet alapot a felhasználásra;

valótlan állítás, hogy személy⁴ a felvételt a nyilvánosságnak szánta. A felperes és személy⁴ közötti megállapodások vizsgálata nem tárgya a pernek; korábbi bármely tartalmú megállapodásuk sem értelmezhető kiterjesztő módon. A felvétel felhasználásával és összevágásával olyan meg nem engedett szerkesztői tevékenységet végeztek, ami a tartalmi jelentés megváltozását eredményezte. A felvételen lévő adatok felhasználásáról az erre jogosult személy dönthet; amíg azt másnak engedélyezve felhasználhatóvá nem minősíti a jogtulajdonos, addig az az ő magántitka és nyilvánosságra nem hozható.

[122] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

[123] Valamennyi jogsértőként megjelölt fordulat tekintetében kiemelték, hogy a felperes nem adott elő olyan további, közölni elmulasztott való tényeket, amelyek szerepeltetése más tartalmú közlést eredményezett volna; csupán az esetleges sugallatot sérelmezte, ami jogilag nem értékelhető. A film készítői semmilyen birtokukban lévő információt nem hallgattak el; egyéb, a halál okaira vonatkozó szóbeszédet pedig azért nem szerepeltettek az alkotásban, mert azokat kegyeletsértőnek tartották volna. Az elsőfokú eljárásban általuk csatolt nézői kommentek között nem volt a felperes hátrányos megítélésére vonatkozó állítás.

[124] Az első jogsértéssel kapcsolatban előadták, hogy a felperes többször maga beszélt arról, hogy őt az ügyben gyanúsítottként hallgatták ki; amennyiben ezzel összefüggésben valótlanúság merült fel, azt maga okozta. Saját előadását fellebbezésében sem vitatta; azt igazolja a állambeli videófelvétel, a templomi felvétel, a felperes hetilapnak 2019-ben adott interjúja és az ahhoz kapcsolódó Facebook megjelenésnél közzétett hozzászólása, valamint a városi forgatásnál a felperes otthonában tett nyilatkozata. A film nem állított olyat, hogy a felperest felelősségre kellett volna vonni, el kellett volna ítélni, ám ez elmaradt, ugyanakkor a második jelenetben megjelenik a tanúként kihallgatására utalás. A bírói gyakorlat alapján helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a „gyanúsított” szó köznapit értelmét.

[125] A film nem tüntette fel a felperest abban a színben, mintha az „öngyilkosság” minősítés okán ő lenne az egyetlen, büntetőjogilag felelősségre vonható személy. A film röviden foglalkozott személy¹ halálával, az alkotás fő témája a zenész élete és anyjával való kapcsolattartása volt. Mivel személy¹ tragikus módon fiatalon halt meg, kikerülhetetlen volt halálának témája is. A film bemutatta, hogy több alternatíva, szóbeszéd létezett a halálról, és e körben utalt a felperes személyére, mint akinek elmondása szerint saját fegyveréből származtak a golyók, és őt saját bevallása szerint gyanúsítottként is kihallgatták, háromszor ültették hazugságvizsgáló készülékbe. Ezért a film a felperesről nem állított valótlanúságot, és nem is tett hozzá a történésekhez. A filmben kizárólag a felperes mond el információkat saját szerepére vonatkozóan; új tény, ami eddig ne lett volna köztudott, nem szerepel benne. személy¹ halálával kapcsolatban a film kizárólag egy dokumentumot mutat be, amin a „lövés a mellkason” megjegyzés szerepel. A további információkat a felperes közölte a filmkészítőkkel.

[126] A harmadik jogsértőnek állított cselekmény folytán a film nem eredményez olyan képet, mintha személy¹ halála miatt a felperes felelősséggel tartozna és emiatt megbánást kéne tanúsítania. A barátság, baráti kapcsolat minősítése az elsőfokú ítéletben foglaltaknak megfelelően véleménynyilvánításként értékelhető; az értékítélet kategóriájába tartozik az, hogy valaki szerint egy szituációban hogyan kellene viselkednie egy másik személynek.

[127] A negyedik jogsértés sem állapítható meg, mert a film nem eredményez olyan képet, mintha személy¹ halálában a felperesnek szerepe lenne és amiatt büntetőjogi felelősséggel tartozna, mely felelősségre vonása még megtörténhet. A film tényszerűen mutatja be, hogy egy lövés dördült; a felperes számolt be arról, hogy két lövés volt és a golyók az ő fegyveréből származtak. A film mindehhez nem fűz további közléseket.

[128] Az ötödik jogsértő cselekmény esetében továbbra is vitatták a felperes keresetösségi jogát; a két fejlődésre és az öngyilkosságra, valamint annak kizártságára vonatkozó rész nem tartalmaz a felperest érintő közlést.

[129] Az alperesek érvelése szerint a jogsértőként megjelölt hatodik fordulat jogilag nehezen értelmezhető; nem tekinthető hamis színben feltüntetésnek az, hogy egy film miként mutat be egy eseményt. A szerkesztői szabadság körébe tartozik annak meghatározása, hogy az alkotás hogyan tudósít személy1 haláláról, a nem bizonyított történések esetén milyen lehetséges változatokat ábrázol. Mindemellett az események megjelenítésének időbeli korlátai is vannak. Az alkotást befogadók is képesek voltak annak értelmezésére, hogy személy1 halálának pontos körülményei a mai napig tisztázatlanok, a nyomozás nem vezetett eredményre, több változat is létezik – amint arra a film zárójelenete is utalt. személy2, az I. rendű alperes anyja a felperessel közös templomi jelenet végén megölelik egymást, feloldva ezzel a feszültséget és mutatva a jó viszonyt.

[130] A hetedik jogsértésnél kiemelték, hogy a városi templomban készült jelenet igazolja, hogy a felperesnek bemutatják a állambeli felvételt, majd elmondja, őt gyanúsítottként kezelték. Ezért alaptalanul cáfolja a felperes az esemény megtörténtét. Ezzel szemben fellebbezésének indoklásában már csapdahelyzetként értékeli a felvétel közös megtekintését, elismerve ezzel annak megtörténtét. Az I. rendű alperes sohasem nyilatkozott úgy, hogy személy2, személy1 jogi örököse, megbocsát a felperesnek. A templomi jelenet végén az összeölelkezés csak azt jelzi, hogy nem volt szerkesztői szándék arra vonatkozóan, hogy a felperest gyilkossággal vádolják a film készítői.

[131] Az alperesek a magántitok sértésre vonatkozó kereseti kérelem tekintetében annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy a állambeli felvételt személy4 kifejezetten a nyilvánosság számára készítette, erről a felperes is tudott; ez a videó elején hallható beszélgetésből megállapítható. személy4 a napilap3 1994. augusztus 10-i számában is így nyilatkozott; a felvételt az I. rendű alperesen kívül más személyeknek is rendelkezésére bocsátotta. Az elsőfokú eljárásban megjelölt korábbi újságcikkek is idézik a felperes videón elhangzott szavait. Mindezek alapján a felvétel tartalma magántitokként nem értékelhető.

[132] A jogsértés objektív jogkövetkezményeinek alkalmazhatóságát jogsértés hiányában vitatták. Emellett az elégtételadás kért módja lehetetlen kötelezésre irányul, mivel az alperesek nem szerkesztői az említett sajtótermékeknek, azok működésére nincs ráhatásuk. A filmkészítés folyamatát ismertetve előadták, hogy 7 perc eltávolításával az alkotás egysége megszűnne.

[133] A sérelemdíjat eltúlzottnak ítélték azzal, hogy jogsértés nem történt, a felperest erkölcsi és anyagi kár sem érte. A felperes maga adta elő, hogy már a film bemutatását megelőzően is érték személyét atrocitások; az esetleges negatív megítélés oka ezért nem lehetett az alkotás. Ezzel szemben korábban azt állította, hogy csak a film egyik bemutatóján értesült annak tartalmáról. Az alperesek érvelése szerint már a filmet megelőzően közbeszéd tárgya volt személy1 élete és halála, valamint a halálával kapcsolatos teóriák. Mivel az alkotás a már korábban is széles körben ismert információkat tartalmazza, nem eredményezhette a személyiségi jog sérelmét. Mindemellett nem az alperesek generálták a sajtóérdeklődést; saját felróható magatartására a felperes nem hivatkozhat. Téves az alperesek jó anyagi helyzetére vonatkozó állítás is.

[134] A becsülethez fűződő jog sérelmére alapított igény tekintetében egyetértettek az elsőfokú ítélet indokaival. Álláspontjuk szerint a felperes a Ptk. 2:45. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére nem jelölt meg olyan konkrét közlést a filmből, melynek vonatkozásában a becsületet sértő jelleget állítja. A kereseti kérelemben ugyanazon fordulatokkal kapcsolatban való tények elhallgatásával megvalósuló hamis színben feltüntetést sérelmez; ezzel összefüggésben nem értelmezhető a becsületsértő jelleg. Amennyiben az adott kijelentés nem

tényállásnak, hanem véleménynyilvánításnak minősül, úgy abban az esetben alkalmas a becsület megsértésére, ha kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, a társadalmi megítélés hátrányos befolyásolására alkalmas, öncélú, önkényes. Mindezt a vizsgálatot azonban csak a konkrét közlések vonatkozásában lehetne elvégezni. A közügyekre vonatkozó vélemények értékelési szempontjai tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlatát is idézték {5/2015. (II. 25.) AB határozat, 7/2014. (III. 7.) AB határozat [49] bekezdése}, valamint a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának PK 12. számú állásfoglalására hivatkoztak.

[135] Az emberi méltóság sérelmével kapcsolatos indokokkal is egyetértettek. Filmjük alapvetően a disszidált fiú és a kommunista Magyarországon maradt anya drámai levelezéséről és belső érzéseiről szól. személy1 halálát csak érintőlegesen mutatja be és senkit sem tesz felelőssé ebben a kérdésben.

[136] A fellebbezés részben alapos.

[137] Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a 7.000.000 forint sérelemdíj iránti igényt elutasító rendelkezése [Pp. 358. § (5) bekezdése], ezért azt a másodfokú felülbírálat nem érinthette.

[138] A Fővárosi Ítéltábla az ezt meghaladó, keresetet elutasító ítéleti rendelkezéseket vizsgálta a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között, a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján.

[139] A felperes fellebbezésében kizárólag az elsőfokú ítélet megváltoztatása iránti kérelmet terjesztett elő, kérte azonban a Pp. 369. § (1) bekezdésére hivatkozással az elsőfokú bíróság eljárása szabályszerűségének a felülbírálatát is, a Pp. 263. §, 279. §, 346. § (4)-(5) bekezdésének sérelmére hivatkozva. Nem jelölte meg azonban, hogy az elsőfokú bíróság hogyan sértette meg a tényállás szabad megállapításának elvét, mely tényállási elem hiánya vagy téves megállapítása teszi indokolttá az eljárás szabályszerűtlenségének megállapítását. A fellebbező felperes azt sem vezette le, hogy az indokolási kötelezettség sérelme miként valósult meg, mely ítéleti elem hiánya, érvekkel való alátámasztásának elmaradása okán állapítható meg az elsőfokú bíróság mulasztása. A másodfokú bíróság nem észlelte, és adekvát fellebbezési érvelés hiányában nem állapította meg a fenti eljárási szabályok sérelmét.

[140] Eljárási szabálysértésként jelölte meg a fellebbezés a bizonyítás eredményének téves mérlegelését. A bizonyítékok értékelését az ítéltábla az érdemi döntés anyagi jogi felülbírálata során vizsgálta.

[141] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet anyagi jogi felülbírálatát a Pp. 369. § (3) bekezdés *a), c), d)* pontjára hivatkozással kérte. Nem adta elő azonban, hogy a bizonyítás eredményét miért tekinti okszerűtlennek, és ennek alapján a tényállás módosítását, kiegészítését hogyan kéri [Pp. 369. § (3) bekezdés *a)* pontja]. Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj iránti igényt a jogalap bizonyítottságának hiányában elutasította, ezért a fellebbezési eljárásban döntésének nem volt olyan része, amelyet az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörében hozott volna [Pp. 369. § (3) bekezdés *d)* pontja].

[142] Az ítéltábla ezzel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy a jogorvoslati kérelmet benyújtó félnek valamennyi fellebbezési érvét a konkrét ügyre vonatkozó peradatokkal kell alátámasztania. Nem elegendő az állított jogszabálysértés és a kért felülbírálati jogkör általános megjelölése; valamennyi jogorvoslati hivatkozás esetében szükséges a jogszabálysértés alapjául szolgáló hiányosságok vagy tévedések konkrét megjelölése és annak indokolása, a kért felülbírálat módjának és indokának a peradatokkal való alátámasztása.

[143] A felperes jogorvoslati kérelmének tartalma, érvrendszere a Pp. 369. § (3) bekezdés *c)* pontjában megfogalmazott felülbírálatához kapcsolódott; az elsőfokú bíróságtól

eltérő jogi következtetés levonását, a megállapított tények másként minősítését célozta. Ezért a másodfokú bíróság az érdemi döntést e szempontok alapján vizsgálta.

[144] A bíróságnak hivatalból kötelessége az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatni. Ez következik az Alaptörvény 28. cikkéből, amely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.

[145] Amennyiben az ügyben felmerül valamelyik alapjog érintettsége, a bíróságnak saját jogértelmezését a jog alkotmányos tartalmával összhangban kell kialakítania. Ezt a követelményt az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatában fejtette ki: az Alkotmánybíróság „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés Alaptörvény-ellenes.” (Indokolás [18]).

[146] A véleménynyilvánítás szabadságához és a jóhírnév, becsület, emberi méltóság, magántitok védelméhez való joggal kapcsolatos ügyekben ezért minden alkalommal felmerül az említett alapjogokkal érintettség, ebből következően pedig megkerülhetetlen, hogy a bíróság a döntés során az Alkotmánybíróság e jogokkal kapcsolatos, az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdés szerinti jogértelmezését figyelembe vegye.

[147] A jelen ügyben az Alaptörvény II. cikkének, a VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikkének és a X. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit is tekintetbe kellett venni; a perben szükséges volt az egyes alapjogok – a felperes jóhírnévhez, becsülethez, emberi méltóságához, magántitok védelméhez fűződő joga, illetve az alperesek véleménynyilvánításhoz, a művészeti alkotás szabadságához való joga – érvényesülésének mérlegelés útján történő összevetése. Az elsőfokú bíróság adós maradt az alapjogi vizsgálat szempontrendszerének, illetve az értékelés eredményének ismertetésével. Ez a hiányosság azonban az eljárás megismétlését nem teszi szükségessé, mert a rendelkezésre álló iratok alapján az alapjogi összevetés a másodfokú eljárásban is elvégezhető volt.

[148] Az Alkotmánybíróság számos döntésében foglalkozott a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányjogi tartalmával, és részletesen kimunkált, következetesen alkalmazott gyakorlata van a véleménynyilvánítási szabadság és az Alaptörvény II. cikkében, illetve a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt emberi méltóság és jóhírnév tiszteletben tartásához való alapjog kollízióját illetően.

[149] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték, különösen abban az esetben, „amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. [...] A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme [ugyanis] a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát.” {36/1994. (VI. 24.) AB határozat, az Alaptörvény hatálybalépését követően a fentieket megerősítve például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [29]} Az Alkotmánybíróság értelmezésében ugyanakkor a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál.

[150] A közügyek vitája, azaz a szólásszabadság fokozottan védett köre meghatározásának fókuszában mindenekelőtt az a kérdés áll, hogy a megszólaló valamely társadalmi, közéleti kérdésben fejtette-e ki nézeteit. A véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelme tekintetében

kiemelt jelentőségű kérdés, hogy azokat mikor lehet megszorítóan értelmezni, milyen feltételekkel lehet korlátozni, és kollíziójuk esetén milyen szempontok alapján kell az elsőbbséget meghatározni - meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy túrési kötelezettsége, illetve mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme.

[151] „Ennek a kérdésnek az értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közlés közszereplést érint-e; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét).” {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]}.

[152] Az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában felállította azokat a szempontokat, melyek alapján elsőként azt kell megítélni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. „Ennek során figyelembe kell venni elsősorban a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát, a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítás szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}.

[153] „Abban az esetben, ha a nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a közléssel érintett személy - az adott helyzetben - közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja automatikusan maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken. A közszereplői minőség megállapítása mindig egyedi mérlegelés tárgya.” {3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [44]}.

[154] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján „A személyiségvédelem korlátozottsága tehát nem csupán a hivatásszerűen közszereplést vállalók esetében érvényesülő szabály, hiszen a közügyek vitatása adott esetben - a konkrét társadalmi vita erejéig - annál szélesebb személyi kört érinthet.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}. Ekként „olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban - státuszuk alapján - nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők.” {3019/2021. (I. 28.) AB határozat [22]}.

[155] A véleményszabadság gyakorlásának határait a közügyeket érintő kérdésekben az Alkotmánybíróság gyakorlata aszerint különbözteti meg, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e. „[...] a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és objektív módon nem igazolható. Az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg.” {3051/2022. (II. 11.) AB határozat, Indokolás [45]}

[156] Az Alkotmánybíróság mérceje szerint az értékítéletet és személyes meggyőződést közvetítő vélemények mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól

függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, egyes megítélések szerint értékes vagy éppen értéktelen gondolatot tartalmaznak. A véleménynyilvánítás szabadsága nem nyújthat védelmet az olyan közlések számára, melyek célja a pusztá megalázás, a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása, illetőleg az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelme {6/2021. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.

[157] „Azt, hogy mely kifejezések kérdőjelezik meg az emberi minőséget, az eset kontextusában kell vizsgálni; nem csupán a szavak nyelvtani jelentéséből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálat alá vonni, hogy objektív mérlegelés szerint mennyire érintette a közlés a sértett személyi, társadalmi helyzetét.” {3374/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [29]}.

[158] Mivel jelen esetben a felperes állítása szerint személyiségi jogainak sérelmét az alperesek által készített film, egy műalkotás valósította meg, ezért a konkuráló alapjogok összemérése során az Alaptörvény *X. cikk* (1) bekezdésének rendelkezéseire is figyelemmel kellett lenni. Az Alkotmánybíróság szerint „a művészeti élet szabadsága mint alapvető jog a művészeti alkotómunka szabadságát, a művész bármely meg nem engedett korlátozástól mentes önkifejezését, valamint a művészeti alkotások nyilvánosság elé tárásának, illetve bemutatásának, terjesztésének szabadságát is jelenti. [...] A művészet sajátosságaiból fakad, hogy a művészeti alkotást szerzője rendszerint a nyilvánosságnak (a közönségnek) szánja. [...] A vázoltak alapján a művészeti élet szabadságához való jog lényeges tartalmát a művészeti alkotómunka minden hatalmi jellegű befolyástól mentes gyakorlása és a művészi alkotásban megjelenő vélemény szabad kinyilvánítása, tehát a műalkotások nyilvánosságra hozásához való jog jelenti.” [24/1996. (VI. 25.) AB határozat].

[159] A felperes kereseti kérelmeit az I. rendű alperessel, mint a film rendezőjével, a II. rendű alperessel, mint a film zeneszerzőjével és producerével, valamint a III. rendű alperessel, a film forgalmazójával szemben terjesztette elő. A mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény (a továbbiakban: Filmtv.) 2. § 3. pontja a film alkotóiként a filmalkotás céljára készült irodalmi és zeneművek szerzőit, a filmalkotás rendezőjét nevesíti, és mindazokat, akik a filmalkotás egészének kialakításához alkotó módon járultak hozzá, továbbá a filmalkotásban felhasznált egyéb művek szerzőit. A Filmtv. 2. § 15.a. pontja értelmében filmterjesztés a filmalkotás nyilvános előadása, nyilvánossághoz közvetítése, továbbá a filmalkotás eredeti példányának vagy többszörözött példányainak a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele, különösen forgalomba hozatallal, vagy az arra történő felkínálással.

[160] Az Alkotmánybíróság ismertetett értelmezése szerint a művészeti élet szabadságához való jog lényeges tartalmát a művészeti alkotómunka gyakorlása és a művészi alkotásban megjelenő vélemény szabad kinyilvánítása, a műalkotások nyilvánosságra hozásához való jog jelenti. A keresetben állított személyiségi jogi sérelem is e két tevékenység, az alkotás létrehozása és nyilvánossá tétele útján valósulhatott meg. A Filmtv. idézett rendelkezései a film alkotójaként és terjesztőjeként tekinthető I. és a III. rendű alperes perbeli legitimációját igazolják.

[161] Az ítéltábla a II. rendű alperest a film zeneszerzőjeként sem tekintette olyan személynek, aki alkotóként a jogsértő magatartást megvalósíthatta. Bár a felperes keresetében az aláfestő zene jellegét is sérelmezte, annak kiválasztása, hangulatának, mondanivalójának meghatározása a rendezői koncepció része volt. Az alkotás producerének felelőssége tekintetében a Filmtv. rendelkezést nem tartalmaz, helyállási kötelezettségére vonatkozóan a felperes jogi érvet, jogszabályi rendelkezést nem jelölt meg. Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú ítéletnek a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmeket elutasító rendelkezését.

[162] A felperes elsődleges kereseti kérelmét a Ptk. 2:45. § (2) bekezdésére alapította; az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az alperesek valós tény hamis színben való feltüntetésével megvalósították-e az állított jogsértő cselekményeket.

[163] A Ptk. előbbi rendelkezése szerint a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel. A törvényi tényállás a „különösen” fordulatból megállapíthatóan példálózó jelleggel sorolja fel azokat a magatartásformákat, amelyekkel a jóhírnév sérelme megvalósítható. Az elsőfokú bíróság a jogszabályhely utolsó fordulata, és az ahhoz kapcsolódó ítélkezési gyakorlat alapján bírálta el az elsődleges keresetet; azt elsősorban azért találta alaptalannak, mert a felperes a jogsértőként megjelölt cselekmények (első, második, negyedik, ötödik, hatodik, hetedik cselekmény) tekintetében nem határozta meg, hogy mely valós tények elhallgatása miatt valósult meg a felperes személyiségi jogainak sérelme.

[164] A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság jogértelmezésével. A Ptk. 2:45. § (2) bekezdése nem definiálja a „valós tényt hamis színben tüntet fel” fordulatot; annak megvalósulási módját nem lehet az elsőfokú ítéletben szereplő szűkítéssel értelmezni, hiszen maga a törvényi tényállás megfogalmazása is csupán példálózó jellegű megvalósulási módokat tartalmaz.

[165] Az ítélkezési gyakorlat is különböző értékelési szempontokat ismer. A Kúria által megerősítetten a személyiségvédelmi perekben is alkalmazandónak ítélt (Kúria Pfv.IV.20.821/2018/5., Kúria Pfv.IV.20.795/2021/7.), a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának PK 12. számú állásfoglalásában megfogalmazott jogértelmezés szerint a jogosult által sérelmezett cselekményeket, a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni. A megnyilvánulásokat összefüggéseiben kell értékelni és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Valós tény hamis színben feltüntetését alapozhatja meg a tényálláselemek csoportosítása (a Kúria Pfv.IV.21.456/2018/7., Pfv.IV.22.252/2016/3. számú határozatai), a szerkesztési, fogalmazási technika (a Kúria Pfv.IV.21.456/2018/7. számú határozata) is.

[166] Mindezek alapján a valós tény hamis színben történő feltüntetéseként az a magatartás értékelhető, ami a valós tényeknek az összefüggésükből önkényesen kiragadott, tartalmi szempontból fogyatékos és emiatt téves következtetés levonására alkalmas módon való közlését jelenti. Ilyen esetben a közlés azáltal válik jogsértővé, hogy az egyébként valós tényeket hiányosan, illetőleg oly módon csoportosítva fogalmazza meg, hogy azok a közönség számára téves következtetés levonására adnak alapot.

[167] A felperes keresetlevelében nem csupán az általa jogsértőként értékelt hét cselekményt jelölte meg, hanem részletesen előadta, hogy az alperesek milyen módon, a tények mikénti csoportosításával, elhallgatásával, mely eszközök alkalmazásával valósították meg a Ptk. 2:45. § (2) bekezdésének tényállási elemeit.

[168] Az alperesek filmje személyl és anyja életének 1974. és 1982. közötti időszakban történt eseményeit mutatja be. Szemlélteti a disszidált zenész és Magyarországon maradt anyja kapcsolattartását, kettejük érzelmi kötődését, ismerteti személyes üzenetváltásaikat. Anya és fia magnókazettákon rögzített vallomásain keresztül felidézi a korabeli Magyarország társadalmi-politikai viszonyait, illetve annak ellenpontjaként a városi életkörülményeket, kettejük gondolkodásmódjának különbségeit. Az alkotás utolsó 14 perce személyl halálával foglalkozik.

[169] A rendszerváltás előtti Magyarország, a jogtalanul külföldre távozók itthon maradt hozzátartozóinak sorsa, az ismert zenész életeseményei és halálának körülményei a

közönség érdeklődésére számot tartó témák; ezt támasztja alá az alperesek tárgyválasztása, magának a dokumentumfilmnek az elkészítése is. A Magyar Nemzeti Filmalap Közhasznú Nonprofit Zrt. eljárása során támogatásra alkalmasnak ítélte azt alkotást. A zenész sorsával kapcsolatban több újságcikk is megjelent az elmúlt években; a film vetítését követően a nézők kommentekben fogalmazták meg az alkotásról véleményüket. Ennek része volt a haláleset körülményeinek, a feltételezett elkövető felelősségrevonásának tárgyalása.

[170] Az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlata alapján a véleménynyilvánítás szabadsága nemcsak politikai jellegű vitákra vonatkozik, hanem a jogvédelem kiterjed minden, a társadalmat érintő egyéb kérdés megvitatásának szabadságára is. Egy erőszakos haláleset körülményeinek kiderítéséhez társadalmi érdek fűződik, ez a vonás pedig egyértelműen a közérdekű ügyek szólásszabadság szempontjából védettebb kategóriájába emeli a dokumentumfilm személy1 halálával kapcsolatos mondanivalóját.

[171] Az előbbiekre is figyelemmel az alkotás témája, a finanszírozás módja, a különböző sajtószervek publikációi és a közönség visszajelzései alapján a másodfokú bíróság a közérdekű ügyek vitatásának kategóriájába tartozónak tekintette az alkotás halálesettel foglalkozó részeit. Mivel az alperesek filmje a demokratikus közvéleményformáláshoz közvetlenül kapcsolható, élvezi a véleménynyilvánítás kiemelt alkotmányos védelmét.

[172] A felperes – a felek által nem vitatottan – nem minősül közszereplőnek; az őt megillető személyiségi jogvédelem korlátaira azonban kihatott a film által bemutatott közérdekű témában való megszólalása.

[173] A fellebbező jogorvoslati kérelmében a film személy1 halálával kapcsolatos jeleneteinek elsőfokú bíróság általi értelmezését sérelmezte. A Fővárosi Ítéltábla részben értett egyet a felperes értékelésével, az alábbiak szerint.

[174] A másodfokú bíróság elsőként a film szerkezetét, a sérelmezett részletek felépítését vizsgálta. Az alkotás az anya–fiú kapcsolat ábrázolását követő 1 óra 5 perc 30 perc jeleneténél egy pisztolylövés hangzik el, majd a vágások személy1 haláláról szóló írásos értesítést mutatják be és a TV csatorna „műsor címe” című, 1982. februári adásának a zenész halálát bejelentő részét. Ezt követi a felperes által megjelölt első jelenet, amelyben személy3 a halállal összefüggésben a magyar maffiát, az öngyilkosság lehetőségét is említi, megjegyezve, hogy ő az utóbbit nem hiszi el. A második jelenetben a felperes magát „első számú tanúként” nevesítve nyilatkozik; elhangzik a beszélgetésben, hogy a rendőrök őt is elvitték. A harmadik jelenet személy2 közlésével indul, aki már úgy fogalmaz, hogy személy1t „meggyilkolták a házában”; a felperes „gyanúsított volt, de nem ítélték el”. Ezt követi a állambeli videó bejátszása, ahol elhangzik a felperes nyilatkozata, amely szerint „én voltam az egyik első számú gyanúsított [...] az én fegyveremmel történt és megtalálták rajta az ujjlenyomatot”. Az ügyvéd értékeli a felperes érzelmi állapotát, majd személy2nek az eset esetleges további kutatásával kapcsolatos kérdésére kifejti, hogy a gyilkosság nem évül el.

[175] A negyedik jelenet szintén tartalmazza a állambeli videót; a felperes első számú gyanúsított minőségére, a fegyveren talált ujjlenyomatokra vonatkozó nyilatkozat ismét elhangzik. A bejátszott videófelvételen a felperes azt is elmondja, hogy a nyomozás során kérdéseket intéztek hozzá, mint például: „felperes, maga lőtte le személy1t?”. Ezután a felperes a fegyver beszerzéséről beszél, a filmrészlet végén átkarolja személy2t. Az ötödik jelenet a felperes és személy1 közös fényképét mutatja be. A hatodik jelenetben személy3 nyilatkozik a helyi magyar közösségben tapasztalt agresszív megnyilvánulásokról, bűncselekményekről; azt is elmondja, hogy „Én nagyon arra gondoltam [...], hogy felperesnek a keze benne van, mert ő tudott bemenni meg minden.”. A hetedik jelenetben magánnyomozó véleményezi, hogy két fejlövés esetén az öngyilkosság kizárt; megjelöli, hogy honnan lehetne további információkat szerezni. A nyolcadik jelenet felirata szerint

„személy1 menyasszonya, személy3 és jogörököse, személy2, továbbra is kutatják az igazságot.”.

[176] A Fővárosi Ítéltábla következtetése szerint a felperes alappal sérelmezte a film fenti részleteinek szerkesztését, vágását, a rendezői koncepció bemutatását. A haláleset bekövetkeztének közlését követően egy viszonylag tág perspektívát alkalmazva vetette fel az esemény okait, majd rögtön utalt ezeknek az elképzeléseknek a valószerűtlenségére (első jelenet). A következő részlet már egy szűk keresztmetszetet villant fel; abban megjelenik a felperes, akit a rendőrök szintén elvittek és tanúként kihallgattak (második jelenet). A harmadik jelenetnek már az első mondatában elhangzik a „meggyilkolták” kifejezés; a film e részétől kezdődően a haláleset egyéb magyarázata fel sem merül. A felperes a „barát”, „legjobb barát”, majd szarkasztikus „bizonyos legjobb barát” fordulattal való jellemzése, majd gyanúsítottkénti megnevezése után a film nem csupán a halál gyilkosságon kívüli egyéb okainak lehetőségét zárja ki, hanem a feltételezett elkövetői kört is egy személyre szűkíti. Ezt erősíti a állambeli videófelvétel bejátszása és a foglalkozása miatt szakértőként megjelenített ügyvéd felperesre mutató kézmozdulata, érzelmi reakcióit minősítő, gyanúságát kifejező megjegyzése. A negyedik jelenet a videóbejátszás ismétlésével a felperes gyanúsított szerepét súlykolja a nézőnek, megerősítve ezt a fegyveren található ujjlenyomatokkal és a nyomozás során a személy1 lelövésére vonatkozó kérdés ismertetésével. Ezt követi a felperesnek a fegyver beszerzésének okaira vonatkozó, magyarázkodásként ható előadása, majd a kényszeredett összeölelkezés.

[177] A felperest a gyilkosság elkövetőjeként sejtető képsorok ellenpontjaként jelenik meg az őt személlyel1 ábrázoló korabeli fénykép (ötödik jelenet). A hatodik jelenetben a zenész menyasszonyaként megnevezett, tehát vele szoros kapcsolatban álló, őt és kapcsolatrendszerét feltételezhetően jól ismerő, ezért a néző szerint hitelesnek tartható személy3 adja elő, hogy ő a felperes érintettségére gondolt. A hetedik jelenetben a foglalkozása miatt szintén szakmai ismeretekkel rendelkező személyként nyilatkozó magánnyomozó fejti ki véleményét az öngyilkosság kizártságáról, mintegy bizonyítva a korábban felvetett elkövetési módot.

[178] Nem felel meg a valóságnak az az állítás, hogy kizárólag a felperes volt az, aki magát gyanúsítottként jelölte meg. Ebbéli minőségére vonatkozóan először személy2 tett nyilatkozatot a film harmadik jelenetében; azt is ő közölte először, hogy a fegyver a felperesé volt. Tény, hogy a állambeli videófelvételen a felperes „első számú gyanúsítottként” nevezte meg magát és a fegyvert is sajátjának vallotta. Az elsőfokú bíróság is kifejtette azonban ítéletének [25] bekezdésében, hogy a „gyanúsított” szó köznyelvi értelmezése nem azonos annak büntetőjogi szakfogalmával. Ennek megfelelően a felperes a filmben „első számú tanúként” utal a büntetőeljárásban betöltött szerepére (második jelenet). Azt pedig a bejátszott felvételen is elmondta, hogy utólag értesült ügyvédjétől az eljárásban betöltött szerepéről.

[179] A film kétségkívül valós jeleneteinek tartalma önmagában nem valósítja meg a jóhírnévsértést. Az alperesek azonban a szerkesztési móddal, az egyes jelenetek sorrendjének meghatározásával, a vágási technikával (állambeli videófelvétel, a felperest és személy1t ábrázoló fényképfelvétel bemutatása), a felperes nem vitatottan több órás nyilatkozatainak válogatásával a valóságot hamis színben tüntették fel. Ennek további eszköze volt, hogy a nézők számára szakértőnek minősülő, de a konkrét ügyben nem eljáró személyek állításait is beillesztették a filmbe. A feltételezetten szakértelemmel rendelkező ügyvéd, magán-detektív véleménye, a felperesről megfogalmazott értékelése a közönség számára nagyobb meggyőző erővel bír annak ellenére is, hogy az eset körülményeit közelebbről és részletesen nyilvánvalóan nem ismerték, az alkotók által eléjük tárt, szűrt információkból alkottak értékítéletet a halálesetről.

[180] Tévesen ítélte meg az elsőfokú bíróság a film harmadik és negyedik jelenetében a állambeli videó bevéágását. A képmásperben a bíróság jogerős ítéletében megállapította, hogy a dokumentumfilmben a felperest ábrázoló, 1994-ben államban személy⁴ által készített kép- és hangfelvétel felhasználása a felperes képmáshoz és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogának sérelmét eredményezte.

[181] Tény, hogy a film egyes jelenetei között ellentmondás mutatkozik a halál bekövetkeztének okára vonatkozóan. A harmadik jelenetbe bevéágott halotti bizonyítványon „mellkaslövés” szerepel, míg a hetedik jelenetben a magándetektív „Két golyót kapott a fejébe” megfogalmazást használ, amit személy³ is helyesel. Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének erre vonatkozó, [40] bekezdésében kifejtett indokaival. A harmadik jelenet két mellkaslövés, a hetedik jelenet két fejlövés esetén taglalta az öngyilkosság kizártságát. Ezért a halál okának ellentmondásos megjelölése a valóság hamis színben való feltüntetését a fellebbezésben megjelölt módon nem eredményezte (ötödik jogsértés).

[182] Alaptalanul sérelmezte a felperes fellebbezésében a személy¹ halálának körülményeivel kapcsolatos különböző elképzelések ismertetésének hiányát (hatodik jogsértés). A művészeti alkotás szabadságának körébe tartozik annak meghatározása, hogy az alkotó milyen vezérfonalra építi fel művét, annak milyen üzenetet szán, azt miként fogalmazza meg. A rendező döntése az, hogy a téma mely elemeit jeleníti meg hangsúlyosan, azt milyen eszköztár alkalmazásával teszi és a rendelkezésre álló alapanyagot milyen szempontok alapján szűri és vágja meg. Önmagában az, hogy a felperes nyilatkozatai teljes terjedelemben nem szerepelnek, és a film nem mutatja be a zenész halálával kapcsolatos teóriákat és nyomozási eredményeket teljeskörűen, nem eredményezi a valóság hamis színben feltüntetését. Az alkotói szabadságnak mások személyiségvédelme képezi korlátját.

[183] A hetedik jogsértő cselekményként megfogalmazott magatartás esetében a másodfokú bíróság nem találta alaposnak a fellebbezést. A felperes keresetében azt állította, hogy a templomi jelenet során részére nem mutatták be a állambeli videófelvételt; a film vágásával azt a hamis látszatot keltették az alperesek, hogy a lejátzás megtörtént. A per későbbi szakaszában azonban (Fővárosi Törvényszék 27.P.23.544/2020/25. számú jegyzőkönyv 5. oldala) a felperes személyesen előadta, hogy a felvétel lejátzására valóban sor került a református templomban.

[184] A harmadik jogsértés esetében a másodfokú bíróság részben értett egyet az elsőfokú bíróság indokaival. A „barát”, „legjobb barát” kifejezések egyértelműen az értékítélet kategóriába tartoznak. A barátságnak kétségkívül vannak tényként értékelhető megnyilvánulásai, de a kapcsolat jellegének meghatározása, az érzelmi viszony kifejezése, annak milyensége a véleményt formáló személyétől függetlenül értékelést jelenít meg. Valós tények hiányában a jogsértőként megjelölt magatartás a jóhírnév sérelmét nem eredményezheti a Ptk. 2:45. § (2) bekezdése értelmében.

[185] A fenti indokok alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az első, második, negyedik jogsértés esetében a felperes alappal hivatkozott a valós tények hamis színben való feltüntetésére. Valós ténynek tekintette, hogy a felperest a nyomozás során kihallgatták, személy¹ halálát a felperes löfegyveréből leadott lövések okozták, a nyomozás személy¹ öngyilkosságának megállapításával fejeződött be, és az emberölés büntetettének büntethetősége nem évül el. A fent kifejtett indokok alapján az alperesek e tényeket abban a hamis színben tüntették fel, hogy a felperesnek személy¹ halálában szerepe van, azért büntetőjogi felelősséggel tartozik.

[186] A másodfokú bíróság megítélése szerint az alperesek magatartása alkalmas volt a felperes jóhírnevének megsértésére a közéleti témában való megszólalás értékelése és az alperesek művészeti alkotás szabadságához fűződő jogának érvényesülése mellett is. A

közönség érdeklődésére számot tartó téma esetén sem élvezheti a véleménynyilvánítás szabadságát a valóságot hamis színben feltűntető közlés. A művész alkotói szabadságának határt szab a mások emberi méltóságának védelme; alkotói eszközként a valóság hamis színben való feltűntetése csak mások jogsérelme nélkül alkalmazható.

[187] Ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és az elsődleges keresetnek részben helyt adva a jogsértést megállapította a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében.

[188] A harmadik jogsértés esetében az ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság másodlagos keresetet elutasító ítéleti rendelkezésével. A Ptk. 2:45. § (1) bekezdése értelmében a becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. A törvényi tényállás a jóhírnévsértéshez hasonlóan példálózó jelleggel nevesíti azokat az elkövetési magatartásokat, amelyek alkalmasak a jogsértésre. A „véleménynyilvánítás” módját a jogalkotó a jogszabályban kifejezetten nem korlátozta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogának a hatálya, vagyis a »véleménynyilvánítás« fogalma normatív természetű, amely ugyan nem öleli fel a véleményalkotás valamennyi megnyilvánulását, viszont egyúttal magában foglal a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is.” {14/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [24]}.

[189] A film harmadik jelenetében személy² a felperest személy¹ „barátjaként”, illetve „legjobb barátjaként” értékeli. Személyével kapcsolatban az ügyvéd a szarkasztikus „bizonyos legjobb barát” kifejezést használja; jelentőségteljes hanggal nyugtázza, hogy a fegyver a „legjobb baráté” volt. Ezt követően a államban készült felvétel egy részletének megtekintése közben (Felperes: „Azt hiszem én voltam az utolsó, aki életben látta a személy¹t.”) az ügyvéd hangsúlyosan a képernyőn látható felperesre mutatva rápillant a mellette ülő személy⁶-ra. A videórészlet megtekintése után az ügyvéd a felperes viselkedését értékelve megjegyzi, hogy „egyáltalán nem látszik szomorúnak vagy feldűlnak. Nem úgy néz ki, mint egy legjobb barát.”

[190] Önmagában egy baráti kapcsolat fennálltának megkérdőjelezése, a „barátok” egymáshoz való kötődése, lojalitása, a viszony kölcsönössége, érzelmi telítettsége tekintetében megfogalmazott értékelés indokolatlanul bántónak nem tekinthető, és nem feltétlenül alkalmas az illető személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. Jelen esetben azonban a felperes részvétlenségére, egy „legjobb baráthoz” nem illő viselkedésére vonatkozó megjegyzés azt követően hangzik el – egy a jogban jártas, ezért a néző számára hiteles személy részéről –, hogy személy¹ halálával kapcsolatban alapos a gyanú a gyilkosság elkövetésére. A szereplők beszélgetéséből a néző már megtudta, hogy a fegyver a legjobb baráté volt, akit a nyomozás során gyanúsítottak, de nem ítélték el. Ilyen előzmények után az ügyvéd metakommunikációja, gesztusai, mimikája, szarkasztikus megjegyzése mellett a felperes érzéketlenségére, ridegségére utalás magában foglalja annak feltételezését, hogy a zenész halálában ő is érintett. A filmrészletben megjelenített értékítélet jelentéstartalma tehát meghaladja a baráti kapcsolat érzelmi fokának jellemzését, és a felperes bűncselekményben való részvételének lehetőségét veti fel. Ilyen értelmezési tartomány esetében a kijelentés már alkalmas a felperes társadalmi elismertségének kedvezőtlen megváltoztatására, függetlenül a film által feldolgozott téma közéleti jellegétől.

[191] Bűncselekmény elkövetésének gyanúja esetén a társadalom elfordul az érintett személytől, a róla kialakított vélemény elítélő, reá nézve egyértelműen hátrányosan változik meg.

[192] A becsület megsértésének törvényi tényállása az alkotmánybírósági szempontrendszerre figyelemmel sem kizárólag a más személy társadalmi megítélésének

hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezésmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítással valósulhat meg. Ezen kívül az indokolatlanul bántó kifejezésmód alatt sem kizárólag a vulgáris stílust kell érteni, illetve az értelmezési tartományt nem lehet kizárólag arra szűkíteni.

[193] A másodfokú bíróság megítélése szerint kifejezésmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánításnak minősül, ha való tények hamis színben feltüntetésének eredményeként valakit egy műalkotás öncélúan, részvétlen gyilkosnak állít be. A jelen ügyben az indokolatlanul bántó kifejezésmód megvalósul, mivel a műben érzékelhető mondanivaló öncélú; egyrészt anélkül tereli a gyanút a felperesre, hogy az alpereseknek bármilyen új, az évtizedekkel korábbi külföldi nyomozási eljárásban nem ismert tény vagy nem vizsgált bizonyíték lenne a birtokában. Másrészt a képi és hangai megjelenítés együttesen azt a benyomást kelti a nézőben, hogy a baráti kapcsolat emberi értékessége kétséges, az a felperes részéről nem volt őszinte („egyáltalán nem látszik szomorúnak vagy feldúltnak”, „nem úgy néz ki, mint egy legjobb barát”). Ugyanakkor életszerűtlen annak feltételezése, hogy a felperes azért vállalt aktív szerepet a dokumentumfilm forgatásánál, hogy a nyomozásban tisztázódott helyzetéhez képest róla más kép alakuljon ki a nézőközönség körében, az események felelevenítésével újra felvethetővé válják a halálesettel való közvetlen érintettsége, korábban már kizárt elkövetői szerepe. Az ítéltábla végkövetkeztetése szerint ilyen körülmények közötti megjelenítéssel megvalósult a felperessel szembeni indokolatlanul bántó kifejezésmód.

[194] Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint megváltoztatva azt állapította meg a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján, hogy az I. és III. rendű alperesek megsértették a felperes becsületét annak a véleménynek a megjelenítésével és képi kifejezésével, hogy a felperes a róla államban készült videófelvételen személyl halálával kapcsolatban részvétlenül viselkedett.

[195] Az ötödik, hatodik, hetedik jogsértés esetén a másodlagos és a harmadlagos keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezésekkel egyetértett a másodfokú bíróság. A személyl halálát eredményező lövésekre vonatkozó ellentmondásos közlések értékítéletnek nem tekinthetők, míg az emberi méltóság sérelmére alkalmasságuk tekintetében – a harmadik jelenetet is ideértve is ideértve – a fellebbezés érdemi jogi érveket nem tartalmazott. A zenész halálával kapcsolatos egyéb felvetések elhallgatása tartalmilag a jóhírnévhez fűződő jog sérelmét megfogalmazó tényállás elemeinek feleltethető meg; a becsülethez, az emberi méltósághoz való jog sérelmét eredményező jellegről a felperes értékelhető előadást jogorvoslati kérelmében nem tett. A templomi jelenet során a állambeli videófelvétel lejátszása a felperes elismerése szerint megtörtént; erre tekintettel a jogsértőként állított magatartás hiányában a becsület és az emberi méltóság sérelme sem állapítható meg.

[196] Alappal támadta a fellebbezés a magántitokhoz fűződő jog sérelmének megállapítása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezéseket. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében védett magánszférához való jog tartalmát és az emberi méltósághoz való joggal fennálló kapcsolatát az Alkotmánybíróság már több alkalommal értelmezte. A 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban {82, 83} foglaltak szerint: „Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése - a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben - átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra lényege tekintetében azonban továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott - a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű - megállapítás, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat]”.

[197] „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének vizsgálatakor hangsúlyozta, hogy ez a rendelkezés átfogóan védi a magánszférát, amelybe az egyes nevesített jogosultságokon - így a magánélet és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogon - keresztül a magántitok, levéltitok védelme is beletartozik. A titok fogalmát - tételes jogi definíció hiányában - a joggyakorlat dolgozta ki. [...] Azt, hogy valamely tény, adat, körülmény vagy következtetés magántitoknak minősíthető-e, a bíróság mindig az adott eset körülményei és összefüggései alapján ítéli meg.” {3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [28]}

[198] A Ptk. 2:46. § (1) bekezdése szerint a magántitok védelme kiterjed különösen a levéltitok és hivatásbeli titok oltalmára. A (2) bekezdés értelmében a magántitok megsértését jelenti különösen a magántitok jogosulatlan megszerzése és felhasználása, nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelen személlyel való közlése. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy magántitok lehet minden olyan adat, információ, ismeret, amelynek megőrzéséhez, nyilvánosság előli elzártságához a titok gazdájának valamilyen érdeke fűződik. Ez bármilyen személyi, családi, vagyoni vonatkozású bizalmas adat lehet.

[199] Magának az információnak, titoknak a megismerése, birtoklása általában még nem okoz jogsérelmet, az ismeret, a tudattartalom nem tárgya a személyiségvédelemnek. A titoksértés akkor következik be, ha az információról tudomással rendelkező azt felhatalmazás nélkül nyilvánosságra hozza.

[200] A magántitokhoz való jog megsértésének vizsgálatakor arra kellett figyelemmel lenni, hogy a bíróság minden esetben az összes körülményt mérlegelve állapítja meg, hogy valamely tény, adat titoknak minősül-e. A mérlegelés során értékelhető, hogy a tény ismertetése milyen súlyú érdeksérelmet eredményez, illetve a másik oldalon milyen jogos érdek fűződik a tény nyilvánosságra hozatalához (a Kúria Pfv.IV.20.296/2018/5. számú határozata). A magántitok védelme kiterjed az olyan, személyhez kapcsolódó bizalmas információra, amelynek titokban maradásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik (a Kúria Pfv.IV.20.690/2018/5. számú határozata).

[201] Az előbbieik alapján a perbeli esetben magántitoknak minősül, így nem tartozik a nyilvánosságra, hogy a felperes saját életének eseményeiről milyen tartalmú nyilatkozatot tett 1994-ben személy4nek. A felperesnek indoka és méltányolható érdeke fűződik ezen információk titokban tartásához, azokat az I. és a III. rendű alperes – a film elkészítése, forgalmazása, interneten elérhetővé tétele folytán – felhatalmazás nélkül, vagyis jogosulatlanul hozta nyilvánosságra.

[202] Ennek megállapítása során értékelte a másodfokú bíróság a felperes személyes nyilatkozatát, amelyben azt adta elő, hogy a állambeli felvételeket barátja, személy4 készítette azzal a céllal, hogy azt egy könyvéhez felhasználja. A felperes ehhez az engedélyt megadta (a Fővárosi Törvényszék 27.P.23.544/2020/25. számú jegyzőkönyve).

[203] A felperes e nyilatkozatának cáfolatára nem alkalmas a perben csatolt állambeli felvétel. Annak elején elhangzik, hogy a felvételt „a személy1 részéhez raknánk majd”; ebből nem állapítható meg a tervezett felhasználás pontos módja, csupán az, hogy az interjút készítő személy fogja azt felhasználni. A felperes vitatásával szemben a videórészlet nem alkalmas annak alátámasztására, hogy a felvétel nyilvánosságra hozható volt. További bizonyíték hiányában csak a felperes személyes előadása lehet irányadó, amely szerint kizárólag személy4et jogosította fel arra, hogy az interjút felhasználja személyl1 kapcsolatos alkotásához. A felperes nyilatkozatát kiterjesztően értelmezni nem lehet; az általa feljogosított alanyi és tárgyi kör nem bővíthető. Az a körülmény, hogy a felvétel tartalmának bizonyos részletei az alperesek filmjét megelőzően nyilvánosságra kerültek, nem igazolja a felperes hozzájárulását magántitokának közzétételéhez, és nem cáfolja az alperesek magatartásának jogsértő jellegét.

[204] A magántitoksértés értékelése során – az elsőfokú bíróság ítéletben elfoglalt álláspontjával ellentétben – jelentősége volt a képmásperben hozott jogerős döntésnek is. Tény, hogy a korábbi eljárásban a felperes képmás- és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogát érvényesítette a állambeli videófelvétel egy részletének felhasználása miatt; az eljárásban a jogi védelem tárgya személyiségének más megnyilvánulása volt. A jelen perben ugyanezen felvételt is érintően jóhírnévhez, becsülethez, emberi méltósághoz, magántitokhoz fűződő jogainak sérelmére hivatkozott. A jogi védelem tárgya tehát a két eljárásban eltérő; a képmás- és hangfelvétel tartalma azonban magántitoknak is minősülhet. Jelen esetben a felperes felvételen elhangzó nyilatkozata a magántitok körébe tartozott; képmásának és hangfelvételének jogosulatlan felhasználása egyben a magántitok sérelmét is eredményezte.

[205] A Ptk. rendelkezéseinek helyes értelmezéséből következően a titokvédelem a valaki által megismert, illetve számára megismerhetővé, hozzáférhetővé, felfedezhetővé vált titokra vonatkozik. A titokvédelem körében sajátos megítélés alá esik a titkot hordozó eszköz, tárgy, jelen esetben a felperesről 1994-ben államban készült videófelvétel. E vonatkozásban a jogsértés megítélése során nem a tulajdonjogi, birtokjogi, illetve a használatra vonatkozó rendelkezésekből, hanem a személyiségvédelmi szabályokból kell kiindulni. Ezért nincs jelentősége annak, hogy a felvételt az alperesek birtokolják, és annak sem, hogy azt valóban személytől kapták-e. A felvétel megszerzése, felhasználása, nyilvánosságra hozatala csak abban az esetben lett volna jogszerű, ha az arra vonatkozó felhatalmazás közvetlenül a felperestől származik.

[206] Mindezekre figyelemmel a magántitokhoz való jognak a véleménynyilvánítás, illetve a művészeti alkotás szabadságával való összevetése során – a téma közérdekű jellegét is értékelve – a másodfokú bíróság arra a következtetésére jutott, hogy a jogosulatlan felhasználás miatt a felperes személyiségvédelmének kell elsőbbséget élveznie. Ezért a magántitokhoz való jog sérelmét is megállapította, az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint megváltoztatva.

[207] A személyiségi jogsértések megállapítása után vizsgálta a Fővárosi Ítéltábla a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésében írt objektív szankciók alkalmazhatóságát. Indokoltnak találta a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján az I. és III. rendű alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására és a további jogsértéstől való eltiltásra. A fellebbezési eljárásban nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy az alperesek a képmásperben hozott jogerős ítélet rendelkezéseit végrehajtották volna; az sem volt kétségmentesen megállapítható, hogy a film valamennyi kópiája hol található.

[208] A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *c)* pontja értelmében megfelelő elégtételadásra kötelezte a másodfokú bíróság az I. és III. rendű alperest. Ennek módjaként a magánlevélben való sajnálkozás kifejezését határozta meg, mivel a fellebbezésben megjelölt sajtótermékek és közösségi oldal üzemeltetőjének perben állása hiányában a bocsánat kérés közzététele nem lenne végrehajtható. A felperest ért sérelem kompenzálásához szükséges publicitás a magánlevél nyilvánosságra hozatalával biztosítható.

[209] A Fővárosi Ítéltábla a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértéssel előállított film jogsértő mivoltától való megfosztását is elrendelte a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint. E körben is eltért azonban a fellebbezési, illetve kereseti kérelemtől, mivel az alkotás jogsértő részeinek eltávolításával a felperes személyiségvédelme megvalósítható. Tekintetbe vette, hogy a jóhírnév sértést részben a film utolsó 14 percének szerkesztése eredményezte; annak megbontásával a jogvédelem elérhető. A becsületsértő fordulatok a harmadik jelenetben érhetők tetten, míg a magántitok sérelmét a államban készült videófelvétel bejátszása eredményezte.

[210] A második jelenet önmagában a felperes személyiségi jogainak sérelmével nem járt, a szereplők a nyomozás tanújaként említik a felperest; a szerkesztés megbontásával, a

későbbi részletek elhagyásával az elkövetői kör szűkítésére vonatkozó jellegét elveszíti. A harmadik jelenet eltávolítása szinte teljes egészében indokolt volt, figyelemmel annak becsületsértő jellegére. A felperes személyére vonatkozó résztől (Ügyvéd: „Láthatom az iratokat?”) kezdődően rendelkezett a másodfokú bíróság az alkotás jogsértő tartalomtól való megfosztásáról. Mivel azonban a képmásperben hozott jogerős ítélet már elrendelte a államban készült videófelvétel bejátszását tartalmazó rész kivágását (1 óra 12 perc 34 másodperctől 1 óra 13 perc 9 másodpercig), ezért a kétszeres marasztalás elkerülése érdekében az ismételt eltávolításra nem volt ok.

[211] A negyedik jelenet a államban készült felvétel bejátszásával vált a jóhírnév megsértésére alkalmassá, illetve a felperes magántitka is ennek folytán sérült. Mivel a képmásperben hozott jogerős döntés már kötelezte az alpereseket e rész eltávolítására (1 óra 14 perc 8 másodperctől 1 óra 14 perc 32 másodpercig), a felperes jogvédelme további rendelkezést nem igényelt.

[212] Az ötödik jelenet, vágás korábbi filmrészletek eltávolítása miatt ellenpontoszó, ezáltal jogsértő jellegét elveszíti, kihagyása nem indokolt.

[213] A hatodik jelenet eltávolítását a másodfokú bíróság részben rendelte el (1 óra 15 perc 57 másodperctől 1 óra 16 perc 10 másodpercig), mert személy³ nyilatkozatának a felperesre vonatkozó része volt csak jogsértő.

[214] A hetedik jelenet az előzmények hiányában a felperes jogsérelmének megvalósítására nem volt alkalmas, rá vonatkozó közlést önmagában nem tartalmaz, ezért kivágásának nem volt törvényes indoka.

[215] A személyiség védelme iránt kezdeményezett perben a bíróság döntésének meghozatala során alkotói szempontokat nem vehet figyelembe; a film mondanivalójának esetleges torzulása, a művészi kifejező erő csorbulása nem vizsgálható. A bíróság feladata, hogy határozatával a fennálló jogsértést megszüntesse és a szükséges jogvédelmet a sérelmet szenvedett fél részére biztosítsa.

[216] Nem találta alaposnak az ítéltábla a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással előterjesztett fellebbezési kérelmet. A peradatok nem igazolták az alperesek oldalán a jogsértéssel elért vagyoni előny keletkezését (Fővárosi Törvényszék 27.P.23.544/2020/31. számú irat). Az alperesek által csatolt okirattal szemben a felperes nem bizonyította vagyoni előny keletkezését; ennek hiányában a jogsértés e szankciója sem alkalmazható.

[217] A sérelemdíj alkalmazása során az ítéltábla a Ptk. 2:52. § (1)-(2) bekezdésének rendelkezéseit vizsgálta. Ennek értelmében a felperes nem volt köteles igazolni a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztét. Az alperesek azonban bizonyíthatták, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben a felperest nem érte sérelemdíj megítélését indokoló nemvagyoni hátrány vagy kimenthette magát a felelősség alól annak igazolásával is, hogy magatartása nem volt felróható. A sérelemdíj összegének meghatározásakor pedig – a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése alapján – figyelemmel kellett lenni az eset körülményeire, különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására.

[218] A másodfokú bíróság megítélése szerint köztudomású tényként fogadható el, hogy bűncselekmény gyanújának felvetése esetén a közléssel elkövetőként feltüntetett személy társadalmi elismertsége kedvezőtlenül változik. A felperesnek az öt ért hátrányra vonatkozó személyes előadását igazolták az általa csatolt kommentek, tanú², tanú¹, tanú³ tanúk vallomása (a Fővárosi Törvényszék 27.P.23.544/2020/25., 30., 32. sorszámú jegyzőkönyvei). A felperes és családtagjai ismeretségi körükben magyarázkodásra kényszerültek, a felperesnek ismeretlen emberek becsmérlő, szidalmazó kijelentéseit kellett

elviselni. Ezek a joghátrányok attól függetlenül bekövetkeztek, hogy az alperesek a filmet méltató kommenteket csatoltak.

[219] Az alperesek a felelősség alól mentesülés körében bizonyítást nem ajánlottak fel. Az eljárás adatai alapján a film alkotói és jogtulajdonosa a hivatásuk gyakorlása körében elvárható gondosságot, a foglalkozásuk körében megkívánt körültekintést nem tanúsították. A téma feldolgozása során rendelkezésre álló anyag szerkesztése, vágása, illetve a magántitkot tartalmazó videófelvétel engedély nélküli felhasználása az alperesek legalább súlyosan gondatlan eljárását igazolja, amely felróhatósági fok magasabb összegű sérelemdíj alkalmazását teszi indokolttá.

[220] A film a Nemzeti Filmalap támogatásával készült alkotás 2020-ban moziban, 2021-ben az interneten is elérhető volt (az alpereseknek a Fővárosi Törvényszék előtt tett nyilatkozata: 27.P.23.544/2020/31.), ekként a jogsértő tartalom nagyobb nyilvánosság előtt vált ismertté.

[221] Jelentőséget kellett tulajdonítani annak, hogy az alperesek alkotása többszörös jogsértést valósított meg; a felperes jóhírnévhez, becsülethez, magántitok védelméhez fűződő jogát is érintette.

[222] Értékelte a másodfokú bíróság a sérelemdíj intézményének kettős funkcióját; a jogintézmény egyrészt a személyiségi jogi jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációját szolgálja, másrészt – a hasonló jogsértések megelőzésének céljával – szankciós jelleggel is bír.

[223] Mindezek alapján az ítéltábla megítélése szerint a fellebbezésben megjelölt 1.000.000 forint összeg alkalmas a felperest ért hátrányok kompenzálására.

[224] A fentiek alapján a másodfokú bíróság a jogsértés jogkövetkezményeinek alkalmazása tekintetében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, részben pedig helybenhagyta a keresetet elutasító rendelkezéseket a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint.

[225] Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása folytán az elsőfokú eljárásban is módosult a pernyertesség – pervesztesség aránya; ezért a másodfokú bíróság a perköltség tárgyában hozott ítéleti rendelkezéseket is megváltoztatta a Pp. 383. § (2) bekezdése értelmében.

[226] Az elsőfokú eljárásban a pertárgy értéke 8.000.000 forint volt, mivel a sérelemdíj iránti igény összege meghaladta a tárgyi keresethalmazatban érvényesített meg nem határozható perérték összegét. A jogerős döntés 1.000.000 forint tekintetében adott helyt a keresetnek, így az elsőfokú eljárásban a pernyertesség – pervesztesség aránya az I. és III. rendű alperesre kedvezőbben 1/8 – 7/8, míg a II. rendű alperes teljes egészében pernyertes. Ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja szerint számított, a tárgyi illetékfeljegyzési jog hatálya alá tartozó eljárásban [Itv. 62. § (1) bekezdés f) pontja] előzetesen meg nem fizetett 480.000 forint kereseti illetéket a felek ezen arálynak megfelelően kötelesek megfizetni az államnak a Pp. 83. § (2) bekezdése, 102. § (1) bekezdése, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdése értelmében. Ennek alapján a felperest terhelő összeg 420.000 forint, az I. és III. rendű alperesek pedig 60.000 forint egyetemleges megfizetésére kötelesek.

[227] Az elsőfokú eljárásban valamennyi felet ügyvéd képviselte. A felperes megbízási szerződés alapján 350.000 forint ügyvédi munkadíj iránti igényt terjesztett elő (Ükr. 2. §), az alperesek pedig a pertárgy értékére figyelemmel 400.000 forint és áfa összegben jelölték meg az elsőfokú perköltség összegét (Ükr. 3. §). Utóbbit az elsőfokú bíróság 300.000 forint + áfa összegre mérsékelte, figyelemmel az eljárás viszonylag rövid időtartamára és az ezzel

arányosan kifejtett képviselői munkára. A felek ezt a rendelkezést nem támadták fellebbezéssel, ezért a másodfokú bíróság is ebből az összegből indult ki a fizetendő perköltség meghatározása során.

[228] Az alperesek jogi képviselője három fél képviseletét látta el, az egyes alperesekre eső összeg ezért 100.000 forint + áfa. A II. rendű alperes pernyertessége alapján 100.000 forint + áfa = 127.000 forint munkadíj meghatározható. Az I. és a III. rendű alperesek 7/8 arányú pernyertessége miatt további 200.000 forint + áfa összeg 7/8 része, azaz 222.250 forint perköltség állapítható meg. A felperes 1/8 arányú pernyertességére tekintettel, 350.000 forint alapulvételével 43.750 forint az I. és III. rendű alperesek által részére térítendő perköltség. Fenti összegek egybeszámításával a felperes az I. és III. rendű alperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 178.500 forint, a II. rendű alperes részére 127.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére köteles a Pp. 83. § (2) bekezdése és az Ükr. 2. §-a, 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint a 4/A. § (1) bekezdése szerint.

[229] A másodfokú eljárásban a pertárgyérték 1.200.000 forint, figyelemmel a jóhírnév, becsület, emberi méltóság sérelme miatt látszólagos keresethalmazattal a magántitok sérelme folytán valós tárgyi keresethalmazatban álló igényre, az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja szerint. A felperes az I. és III. rendű alperesekkel szemben teljes egészében pernyertes, a II. rendű alperes tekintetében azonban pervesztes. Ezért az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján felmerült 96.000 forint fellebbezési illeték állam javára történő egyetemleges megfizetésére a másodfokú bíróság az I. és III. rendű alpereseket kötelezte a Pp. 83. § (1)-(2) bekezdése, a 102. § (1) bekezdése és az Itv. 62. § (1) bekezdés f) pontja, az IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján.

[230] A felperes a másodfokú eljárásra 50.000 forintban határozta meg ügyvédi munkadíj igényét; az összeg egyetemleges megfizetésére az ítéltábla a pervesztes I. és III. rendű alpereseket kötelezte a Pp. 364. § szerint alkalmazandó 83. § (1) bekezdése és az Ükr. 3. § (3) bekezdése alapján. A három alperes képviselete folytán előterjesztett másodfokú perköltség igény 41.250 forint + áfa összeg volt; a másodfokú eljárásban pernyertes II. rendű alperes annak 1/3 részére (17.460 forint) tarthat igényt. Az összeg megfizetésére az ítéltábla a felperest kötelezte a Pp. 364. § szerint alkalmazandó 83. § (1) bekezdése és az Ükr. 3. § (3) bekezdése alapján.

Budapest, 2022. október 20.

dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

dr. Stecbauer Anita s.k.
előadó bíró

dr. Kovács Éva s.k.
bíró